

I / 2009

OAJ LAPPI

*OAJ Lappi jäsenten asialla
Yhteinen alueyhdistys merkittävä saavutus
Logo- ja nimikisat*

OAJ LAPPI 1/2009

- 3 Päätoimittajan palsta, Liisa Halonen-Laiti
- 4 Jäsenten asialla, Marita Kukkola
- 5 OAJ:n puheenjohtaja Erkki Kangasniemi
- 6 Luottamusmies auttaa lähellä jäsentä, Heikki Sahlman
- 7 Opettajan edunvalvonnan kasvavat haasteet, Matti Poikela
- 8 Vuoden lappilaiset opettajat 2008
- 10 Kansanedustajat tentissä
- 18 Lastentarhanopettajien kuulumisia
- 21 Ajankohtaista peruskoulussa ja lukiossa, Jaakko Sarmola
- 22 Ammatillista asiaa
- 24 Muutoksen mahdollisuus ja huoli tulevaisuudesta
- 26 OAJ ja pedagogiset opettajajärjestöt
- 29 Pääluottamusmiehen sivut
- 32 Henkilöturvallisuus kouluissa, Teppo Mikkonen
- 33 Yhdistyksen organisaatio ja jäsenyhdistykset
- 36 Educan kaikuja
- 39 Lyseonpuiston lukio 100 vuotta
- 42 Yhteistyötä ekoasian merkeissä, Raimo Koponen
- 44 Rovaniemen joukkue SM-mitalijahdissa, Mikko Holma

OAJ LAPPI – OAJ:n Lapin alueyhdistyksen lehti 1/2009

Päätoimittaja
Liisa Halonen-Laiti

Toimitus
Marita Kukkola
Jaakko Sarmola
Marko Bohm

Toimitussihteeri
Marja-Terttu Ylipaavalniemi

Kannen kuva
Jaakko Sarmola

Painopaikka
Pohjolan Painotuote Oy,
Rovaniemi

ISSN-1235-1881

PÄÄTOIMITTAJAN PALSTA

Hyvää vuotta 2009 OAJ Lappi!

Lapin läänissä on vuoden alusta aloittanut toimintansa koko läänin kaikkien opettajaryhmi- en yhteinen toimija, OAJ:n Lapin alueyhdistys, OAJ Lappi ry. Yhdistys on päättänyt julkaista lehden, jolle annettiin työnimi OAJ Lappi. Minut kutsuttiin siihen tekemään päätoimittajan työtä.

Lapissa on jo pitkän ajan lehtiperinnettä OAJ:n kentällä. Lapin Kielas, jonka Lapin Opettajien Ammattiyhdistyspiiri ry ja viime vuosina Lapin alueverkosto julkaisi, levisi laajalle. Saajina olivat kaikki Lapin läänin OAJ:n jäsenet, piirien puheenjohtajat ja tiedottajat koko maassa, sa, OAJ-valtuutetut ja hallituksen jäsenet sekä OAJ-toimisto Helsingissä. Sen tekemisen myötä yli kymmenen vuoden aikana tulini yhdessä Lapin Kielaksen ydinjoukon kanssa perehtyneeksi jonkin verran lehden teon problematiikkaan ja suoritimme TJS:n järjestölehtikurssinkin harjoitustehtävien yhdessä toimistosiihteerin Marja-Terttu Ylipaavalniemen kanssa.

On ollut antoisaa tehdä Lapin Kielas -lehteä. Siinä on saanut mieltä, pohtia yhdessä toimitusryhmän ja laajalti OAJ:n järjestöväen kanssa sitä, mikä herättäisi kiinnostusta jäsenistössä omaa järjestöä kohtaan. Lehden teos on myös saanut olla yhteydessä merkittäviin mielenkiintoisiin ihmisiin, vaikuttajiin. Olen

saanut suunnitella, piirtää ja kirjoittaa, jättää ajatuksen ja käden jälkiä. Lapin Kielaksesta on tullut myös palautetta aivan eri puolilta maata tahoilta, joita on syytä arvostaa.

Nyt kun olen OAJ-valtuustossa ja ruoka- tai kahvipöydässä maininnut Lapin Kielaksesta, olen saanut iloisia kommentteja sen sisällöstä. Huomaan, että lehden avulla voi tehdä Lappia tunnetuksi myös OAJ:n kentässä.

Lehden tekeminen on yhteistyötä, tiedottamisen alalla tapahtuvaa järjestötyötä. Sen avulla jäsenet voivat tutustua omaan järjestöönsä, pysyä ajan hengessä mukana, saada taustoja ja siten aineksia muodostaa omia näkemyksiään. Lehti on aarena, jolla on vilkasta, jos niin halutaan. Se toimii, jos niin halutaan. Se toimii hyvin, jos lehti tehdään hyvin. Kaikki ovat luku- ja ajattelutaitoisia. Yllytetään ihmisiä käyttämään taitojaan!

Hyvät OAJ Lappi -lehden lukijat! Laaja joukko Lapin opettajia on tehnyt parhaansa. Lehti on tässä. Katselkaa, lukekaa ja antakaa palautetta, missä onnistuimme, missä emme. Kaikki palaute on tervetullutta ja hyödyllistä.

Liisa Halonen-Laiti
OAJ Lappi, päätoimittaja

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Jäsenten asialla

Opettajien järjestötoiminta on alkanut Lapissa vuonna 1903. Tuolloin Opettajayhdistyksen tavoitteena oli toimia ”koulun ja kansansivistyksen kohottamiseksi”. Silloisen opettajayhdistyksen edustajat huolehtivat osaltaan opettajien ammattitaidon kehittämisestä järjestämällä uusiin työtapoihin ja uusien opetusvälineiden käyttöön liittyvää koulutusta. Muita tavoitteita olivat opettajien taloudellisen aseman parantaminen, henkisen ja fyysisen kunnon kohentaminen ja ylläpitäminen sekä yhteishengen ja yhteenkuuluvuuden edistäminen. Tämän päivän ammattiyhdistystoiminnan toiminta-ajatus voitaisiin edelleen kirjoittaa samoin sanoin.

Yli sata vuotta Lapissa on toiminut opettajien ammattiyhdistys tai ammattiyhdistyksiä. Niiden nimet ja toiminta-alueet ovat muuttuneet aina ympäröivän tilanteen mukaan. Koko Lapin läänin kokoinen yhdistys ei ole vallan uusi asia, vaan historia toistaa nyt itseään. Uusi OAJ:n Lapin alueyhdistys aloitti toimintansa vuoden 2009 alussa. Nyt koko Lappia koskeva opetusalan edunvalvonta toimii keskitetysti yhdessä alueellisessa yhdistyksessä. Tämän uuden yhdistyksen tarkoituksena on selkeyttää ja tehostaa opettajien paikallista ja alueellista edunvalvontaa. Tehtäviin kuuluu mm. vaikuttaminen OAJ:n tavoitteiden toteutumisessa maakunnan tasolla. Samalla Lapin alueyhdistys edistää yhteisiä alueellisia hankkeita ja eri jäsenryhmien välistä alueellista yhteistyötä.

Tämä maakunnallinen vaikuttaminen on juuri perustetun yhdistyksen keskeisin uudistus. Toiminnasta ei kuitenkaan saa unohtaa tavallista jäsentä: maakunnallisen vaikuttamisen lisäksi alueyhdistyksen tehtävänä on tukea paikallisyhdistysten toimintaa ja siellä toimivia luottamushenkilöitä. Lisäksi yhdistyksen tavoitteena on tarjota tasokasta koulutusta Lapin läänin alueen opettajille.

Muutokset ovat aina kehityksen edellytys. Muutoksen edessä on pakko miettiä tarkemmin toimintaa ja selkeyttää päämääriä. OAJ:n Lapin alueyhdistyksen ensimmäisenä puheenjohtajana olen yhdessä väliaikaisen hallituksen kanssa pohtinut toimintamalleja tämän koko maakunnan OAJ-jäsenistön käsitettävän yhdistyksen toiminnalle. Suunnittelu on vielä kesken, mutta vahvasti uskomme alueyhdistyksen toiminnan tukevan kaikkia sen 22:ta jäsenenä olevaa opettajien paikallisyhdistystä ja 3560 opettajaa.

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan, siihen toivottavasti jokainen olette osaltanne vaikuttamassa osallistumalla yhteisiin tilaisuuksiin, ottamalla kantaa ja pitämällä yhteyttä. OAJ Lappi haluaa toimia aktiivisesti jäsentensä hyväksi.

Jäsenten asialla – yhteisiä asioita hoitaen

Marita Kukkola
puheenjohtaja

OAJ:N PUHEENJOHTAJA

Yhteinen alueyhdistys merkittävä saavutus

OAJ on kiistatta yksi maan suurimpia ja vaikutusvaltaisimpia julkisalan ammattijärjestöjä. Se toimii kaikkialla maassa ja edustaa kattavasti koko opetus- ja kasvatusalaa. Työssäkäyvistä opettajista yli 95 prosenttia on OAJ:n jäseniä. Paikallistason edunvalvonnasta vastaa lähes 300 paikallisyhdistystä sekä yli 3 000 kentän koulutettua luottamushenkilöä. Keskustasolla toimisto asiantuntijoinen hoitaa mm. valtakunnallisen tason neuvottelutoimintaa, vaikuttaa opettajien työolosuhteisiin ja alan lainsäädäntöön sekä tuottaa erilaisia järjestöpalveluja.

Kun Suomesta tuli Euroopan unionin jäsenmaa ja aluehallinto uusiutui, alkoi myös eri alojen alueellisen edunvalvonnan merkitys korostua uudella tavalla. Ei riittänyt enää, että edunvalvontaa tehtiin vain valtakunnan ja paikallistasolla. Kun OAJ oli kasvanut eri opettajaryhmien liittyessä vuosien kuluessa yhteen, oli eri jäsenryhmillä erilaisia aluetason organisaatioita. Työnantajan oli lähes mahdoton selvittää, kuka käyttää virallista OAJ:n ääntä aluetasolla. Oaj-piirit hoitivat mm. koulutustehtäviä, mutta nekiän eivät palvelleet koko jäsenistöä.

Niinpä nähtiin tarpeen lujittaa ja yhtenäistää opettajien alueellista edunvalvontaa. Uuden linjauksen myötä ryhdyttiin perustamaan alueyhdistyksiä. Nyt sellainen toimii myös Lapissa: koko jäsenistön yhteinen OAJ Lappi. Ponnistelut eivät olleet turhia. Kiitos saavutuksesta kuuluu laajan alueen OAJ-aktiiveille.

Maamme on joutunut kansainvälisen taantuman kouriin, eikä kukaan pysty vielä enustamaan, miten pitkä hitaan talouskasvun

KUVA: ANNE NISULA

ajasta tulee. Yritykset ilmoittavat mittavista lomautuksista ja irtisanomisista lähes päivittäin. Myös kuntatalouden raamit tulevat tiukkenemaan entisestään lähivuosina, mitä koettelee palvelujen laatua ja saavuutta.

Näissä oloissa opettajan työn ja ammattitaidon merkitys kuitenkin korostuu entisestään. Laadukkaat koulutus- ja kasvatuspalvelut auttavat maatamme selviytymään lamasta ja menestymään myös uusilla tuotannonaloilla. Koulutuksen perustasta ei saa tinkiä, vaan opetus ja kasvatus on nostettava painopistealueeksi. On tärkeää huolehtia pätevien opettajien saatavuudesta sekä tarjota oppilaille riittävästi tukea ja ohjausta. Koulutus on ylivoimaisestiärkevin ja kannattavin sijoitus maamme tulevaisuuden sekä lasten ja nuorten parhaaksi. Jatketaan yhdessä työtä sen puolesta.

Aurinkoisia terveisiä kaikille
Lapin OAJ:läisille!

Erkki Kangasniemi
OAJ:n puheenjohtaja, kouluneuvos

LUOTTAMUSMIES AUTTAA LÄHELLÄ JÄSENTÄ

Opettaja on tiedon ammattilainen, mutta kuinka hyvin hän on selvillä omista palvelusuhteen ehdoistaan? OAJ:n edunvalvontaosaston kokeneen työntekijän haastatus vahvistaa ennakkokäsityksen oikeaksi. Varsin usein jäsenet soittavat OAJ:n toimistoon ja jonottavat puhelimesta kysyä asiaa, joka selviäisi nopeammin ja helpommin opettajan omassa lähipiirissä.

Esimerkiksi palkkauksellisen epäkohdan selvittely on aina aloitettava paikallisesti, sillä myös tapaukseen liittyvä tieto on paikallistavalla. Kun kysyttävää tulee, jäsenen kannattaa ensiksi kääntyä oman luottamusmiehen puoleen, jolla on virallinen asema selvittää asiaa työnantajan kanssa. Ellei asia selviä paikallisesti, luottamusmies saa apua OAJ:sta.

Mistä opettaja tietää, kuka on luottamusmies? Tämän yhteystiedot löytyvät työpaikan ilmoitustaululta. Luottamusmiehiä kutsutaan JUKOn luottamusmiehiksi, sillä esimerkiksi kunnan opetusalan virka- ja työehtosopimus (OVTES) solmitaan neuvottelujärjestö JUKOn nimissä. Näin myös kunta-alan lastentarhanopettajia koskeva kunnan yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES. Luottamusmiesten yhteystietoja löytyy myös paikallisen yhdistyksen nettisivulta. Pääsääntönä on, että jokaisessa kunnassa toimii vähintään yksi luottamusmies. Suuremmissa kunnissa voi luottamusmiehiä olla useitakin. Myös palkkasihteerit palvelevat jäseniä palvelussuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä. Palkkasihteerit ovat palkkauskysymyksiin erikoistuneita opettajia, joiden yhteystiedot löytyvät mm. OAJ:n taskukalenterista.

OAJ:n jäsen sivut ovat verraton edunvalvontatiedon lähde. Sivuilta löytyy yksityiskohtaista tietoa palvelussuhteen ehdoista sekä ohjeita opettajia koskevissa lakiasioissa. Jäsen sivuilta löytää ohjeet vaikkapa oikaisuvaatimuksen tekoon.

Jäsenille hyödyllistä tietoa on siirretty OAJ:n julkisilta nettisivuilta eli osoitteesta www.oaj.fi yhä enemmän juuri jäsen sivuille. Tällä on pyritty siihen, että palvelu kohdistuisi nimenomaan OAJ:n jäseniin, jolloin se voisi olla myös yksityiskohtaisempaa. Jäsen sivuille on rekisteröitynyt noin 25 000 käyttäjää, joten läheskään kaikki opettajat eivät ole vielä ottaneet sivuja haltuunsa. Jäsen sivuille pääsy on helppoa. OAJ:n nettisivulla on oikeassa reunassa otsikko

"rekisteröidy jäsen sivujen käyttäjäksi". Siitä painamalla pääsee kenttään, jossa tulija varmennetaan pankkitunnuksin, minkä jälkeen pääsee palveluun. Kun opettaja pyrkii sivuille seuraavan kerran, hän kirjoittaa saamansa käyttäjätunnuksen ja salasanan.

Edunvalvontatiedon tarpeet noudattavat vuoden kiertoa. Näin keväällä kysytään paljon mm. pitkien sairauslomien vaikutuksesta palkanmaksuun sekä kevät- ja kesävuojen takia myös äitiyslomista ja vanhempainvapaista. Tähän vuodenaikaan ovat esillä myös virantäyttöön liittyvät aiheet. Syksyn hittikysymys on, mikä on opettajan oikea palkka. Jos oman palkan määräytyminen ihmetyttää, voi asiaa kysyä omalta esimieheltäkin. Jäsen sivuilla on myös palkkalaskuri, ja Opettaja-lehden mukana postitetaan palkkataulukkoja. Kesäkuun puolivälissä on lehdessä lukuvuoden suunnittelupaketti, jossa on runsaasti tietoa sopimuksesta ja palkoista.

Neuvonta palvelussuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä on OAJ:n jäsenelle kuuluva oikeus, jota kannattaa jokaisen jäsenen käyttää omaksi edukseen, eikä jättää asioita vaivaamaan.

Heikki Sahlman

OAJ:n tiedotuspäällikkö

OPETTAJIEN EDUNVALVONNAN KASVAVAT HAASTEET

Suomen talous kehittyi vuonna 2009 erittäin heikosti. Koska taantumaa syvyyttä ja kestoja on vaikea arvioida, ovat työmarkkinoiden keskusjärjestöjen ekonomistit laatineet ennusteiden sijasta kaksi vuoteen 2015 ulottuvaa skenaariota talouden kehityksestä. Myönteisemmässä skenaariossa taantumasta toipuminen tapahtuu melko nopeasti. Synkemmässä skenaariossa talouteen ja työmarkkinoihin kohdistuvissa toimitissa epäonnistutaan ja kansainvälisen talouden kehitys ei muutu paremmaksi vuosien 2009 ja 2010 aikana. Rahamarkkinoille luottamus palautuu vasta vuoden 2010 jälkipuoliskolla ja maailmantalous elpyy vasta vuonna 2012.

Mutta palataanpa hieman ajassa taaksepäin. Lunaan rehtori Martti Hällströmin pohdintoja edellisestä lamasta. 1990-luvun alussa Suomi syöksyi pahimpaan lamaan, mitä yksikään OECD-maa on koskaan kokenut. Onneksi muun maailman talous oli tuolloin kunnossa ja kansantaloutemme saatiin nousuuralle vientiteollisuuden voimin. Lähtökohta lamaan oli siis ratkaisevasti parempi kuin nyt.

1990-luvun lamassa julkista puolta "tervehdytettiin" 1998 mennessä 57 miljardilla markalla. Koulupuolen leikkaukset olivat rajuja. Määrärahoja leikattiin 1993 tasosta 1998:aan 30 %. Opettajia lomautettiin ja lomarahoja vaihdettiin vapaaseen. Opetusta vähennettiin, kerho- ja tukiopetustunnit ajettiin alas. Tarvike- ja tukirahojen leikkaukset olivat kierrätettävä, monistusta rajoitettava. Kouluruokailun annoksia halvennettiin ja keittiöitä yhdisteltiin. Kiinteistöjä ei remontoitu. Sähköä säästettiin. Viidessä vuodessa (1991-1996) kunnat sulkiivat 434 koulua. Kuten kaikki opettajat Lapissa, mutta varmaan muuallakin hyvin tietävät, olemme koulumaailmassa edelleen leikkausten suhteen edellisen laman viitoittamalla tiellä. Laman jälkeisestä nousukauden huomasta emme ole päässeet osallisiksi. Tämä koskee sekä palkkausta, työolosuhteita että

KUVA: TOMMI MIETTUNEN

opetustoimen resursseja. Miten meidän käy? Kuinka paljon menoja voidaan ajaa alas ennen kuin tulokset romahtavat?

Kuntaliitto on valmistautunut kohtaamaan tulossa olevat vaikeat ajat laatimalla ohjeen kuntapalvelujen pelastamiseksi (11.2.2009). Tunnustettava on, että kuntatalous on ajautumassa yhä paheneviin vaikeuksiin suhdanteiden yhä heikentyessä. Kaiken edellä mainitun huomioon ottaen

tuntuu kuitenkin kohtuuttomalta, että nyt ollaan ottamassa käyttöön samat opetustoimen leikkaukset, joita sovellettiin 1990-luvun lamassa ja lisäksi on kehitelty uusia instrumentteja, joilla voidaan leikata henkilöstömenoja koskien myös opetustointia. Ay-aktiiveina meidän on oltava tarkkoja siitä millaiset talouden tervehdyttämistoimet ovat hyväksyttäviä. Esimerkiksi OAJ:n hallitus on päättänyt, että se voi paikallisyhdistyksen tai alueyhdistyksen esityksestä julistaa kuntaan tai kuntayhtymään hakukiellon ja saarron, jos avoimia virkoja tai viransijaisuuksia täytetään vain koulun työvuoden ajaksi. Ratkaisun taustalla on se, että eräät kunnat ovat näin pyrkineet leikkaamaan opettajan kesäajan palkan.

Elämme siis edunvalvonnan näkökulmasta haasteellista aikaa. Kuten 1990-luvun alussa, opettajien on syytä varautua rajuun julkiseen hyökkäykseen itsekkyydestä, vaikka puolustammekin maamme ainoaa varteenotettavaa selviytymisoppia – koulutusta. Tässä työssä OAJ:n Lapin alueyhdistys tulee olemaan vahva tuki maakuntamme opettajille.

Aurinkoista kevättä kaikille.

Matti Poikela

OAJ:n valtuusto, II varapuheenjohtaja

VUODEN LAPPILAISET OPETTAJAT 2008

Vuonna 2008 nimettiin kaksi lehtoria Vuoden lappilaisiksi opettajiksi: **Anu Turunen**, opinto-ohjauksen lehtori, jonka juuret ovat Torniossa, ja **Sirkka Veikkolainen**, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, jonka juuret ovat Ylä-Kemijoen alueella, molemmat Lyseonpuiston lukiossa.

Satavuotiaan oppilaitoksen lehtorit tekivät melkoisen työn yhdessä oppilaskunnan kanssa ideoimalla ja vetämällä Koulu Afrikkaan -hankkeen. Hanke on ollut tuloksellista yhteistyötä parhaimmillaan.

Kun kysyn palkituilta opettajilta heidän kokemuksiaan ja tuntemuksiaan, saan vastaukseksi kuin yhdestä suusta lauseita, jotka toinen aloittaa ja joista toinen jatkaa.

”Koulu Afrikkaan -hanke kuuluu luontevasti kansainvälisyyskasvatukseen, ja sen avulla on opittu myös yhteisöllisyyttä. Lyseonpuiston lukiossa on perinteisesti ollut paljon kansainvälisyyteen sekä myös lähivälittämiseen liittyviä projekteja, onhan koulu toiminut UNESCO-kouluna pitkään ja koululla on ollut jo 1980-luvulta lähtien myös kummilapsia.”

Mitä vaikutusta olette hankkeen toteutuksella havainneet koulu yhteisön toiminnassa?

– ”Projekti on aktivoinut oppilaskuntaa ja opetukseen on tullut enemmän Afrikka-teemaa, koulun tiloissa on mm. nähtävissä afrikkalaisen taiteen innottamia oppilaiden maalauksia.”

Vuoden lappilaiset opettajat 2008 Anu Turunen (toinen vas.) ja Sirkka Veikkolainen (oik.) pohittimassa Koulu Afrikkaan -hankkeen etenemistä yhdessä Lyseonpuiston lukion oppilaskunnan edustajien kanssa.

– ”Opiskelijat ovat päässeet esiintymään teeman puitteissa järjestettävissä hyväntekeväisyysiltamissa ja koulun kuvataidelinjan opiskelijat pitivät Afrikka-teemaisen näyttelyn hankkeen hyväksi.”

– ”Kiinnostus muuta maailmaa kohtaan on lisääntynyt.”

– ”Opiskelijat ovat oppineet tekemään yhdessä, myös IB- opiskelijat ovat toimineet yhdessä koko koulun oppilaskunnan kanssa, kun he ovat voineet hyödyntää oman opiskelunsa CAS- ohjelmaa projektissa toimiessaan.”

– ”Projekti on lähentänyt opettajia, oppilaskuntaa, vanhempia sekä koulun entisiä oppilaita, jotka ovat tulleet mukaan Koulu Afrikkaan -työhön.”

Opetushallituskin on arvostanut ja kannustanut hanketta myöntämällä projektin toiminnalle avustusta. Hankkeeseen on tullut myös monia muita kouluja Lapin läänistä ja muualta maasta. Lisätietoja lahjoittajista ja projektista löytyy sivuilta www.lyska.net.

”Kun tehdään yhdessä, kaksi on enemmän kuin kaksi. Yhdessä on hyvä työskennellä, siinä syntyy ideoita, syvyyttä ja tehoa”, Anu Turunen ja Sirkka Veikkolainen toteavat. ” Nuorten kanssa yhdessä työskentely on palkitsevaa. Nuorilla on ideoita, ja he ovat taitavia. Kaikki toivat ideansa työhön ja opiskelijat havaitsivat, että opettajatkin ovat ihmisiä, jotka voivat tehdä muutakin kuin pitää oppitunteja. – On ollut hyvä havaita, että hullutkin ideat kantavat.”

Koulu Afrikkaan -hanke oli oppilaskunnan lahja satavuotiaalle opinahjolleen. Näin toteutetaan YK:n ja UNESCO:n periaatteita. Hanke on pannut ajattelemaan, kuinka tärkeää koulutus on koko yhteiskunnalle.

Koulu Afrikkaan -hanke on saanut hyvin julkisuutta tiedotusvälineissä ja on tuonut tuloa. Rahaa on tullut 45800 euroa. Tavoitteena oli 30 000 euroa. Hanke tapahtuu Kirkon Ulko- maanavun kanssa yhdessä.

”Opettajan työ on muutakin kuin oppituntien pitämistä. Siihen voi sisältyä myös yhteisöllisyyteen lähi- ja maailmanlaajuiseen välittämiseen tähtäävää yleisinhimillistä toimintaa”, toteavat lehtorit Anu Turunen ja Sirkka Veikkolainen, Vuoden Lappilaiset Opettajat 2008.

Vuoden lappilaisen opettajan ovat Lapin opettajien ammattiyhdistyspiirit ja lääninhallituksen sivistysosasto yhdessä nimenneet vuodesta 1996 lähtien joka vuosi. Perusteluna on se, että asianomaiset ovat saavuttaneet työssään merkittäviä tuloksia ja ovat tuoneet opettajan työtä positiivisella tavalla esiin.

1. Leena Aspegren, 1996, erityisopettaja, Rovaniemen mlk
2. Pekka Pelttari, 1997, lukion matemaattisten aineiden opettaja, Tornio
3. Annele Halmekoski, 1998, peruskoulun kielenopettaja, Sodankylä
4. Mikko Vähäkari, 1999, ammattioppilaitoksen opinto-ohjaaja, Rovaniemi
5. Matti Lauronen, 2000, aikuislukion rehtori, Kemi
6. Lea Silvander, 2001, lastentarhanopettaja, Tornio
7. Taimi Arvola, 2002, rehtori, Tornio ja Heikki Kuosmanen, 2002, koulunjohtaja, Muonio
8. Mika Pihlajaniemi, 2003, luokanopettaja, Kemi
9. Kaisa Akola, 2004, rehtori, Kemijärvi
10. Hannu Siitonen, 2005, luokanopettaja, Ranua
11. Kaija Hatakka, 2006, luokanopettaja, Rovaniemi
12. Seija Hassinen, 2007, matemaattisten aineiden lehtori, Inari
13. Anu Turunen, 2008, lukion opinto-ohjauksen lehtori, Rovaniemi ja Sirkka Veikkolainen, 2008, lukion äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, Rovaniemi

LAPPILAISTEN KANSANEDUSTAJIEN HAASTATTELUT

KANSANEDUSTAJILLE ESITETYT KYSYMYKSET

1. Miten uusi erityisopetuslaki kohtelee Lappia?
2. Mitä hyviä seurauksia on päivähoitolain uudistuksen myötä luvassa Lapille?
3. Auttaako valtionosuusuudistus Lapin kuntien tilannetta?
4. Miten turvaisit ja parantaisit Lapin lasten ja nuorten asemaa koulutuksen saatavuuden ja laadun suhteen?

Markus Mustajärvi

1. Uusi erityisopetuslaki on tulossa voimaan vuonna 2010. Merkittävänä painopisteenä vaikuttaa olevan erityisoppilaiden yleisopetukseen integroinnin lisääminen, mikä tavoite vastaa kansainvälisiä linjauksia. Viimeisimpien tietojen mukaan viimeisen kolmen vuoden aikana integrointi yleisopetukseen on lisääntynyt keskimäärin 15 % vuosittain ja jo nyt puolet erityisopetukseen siirretyistä oppilaista opetetaan joko osittain tai kokonaan yleisopetuksen ryhmään integroituna.

Lainsäädäntöä ja sen asettamia veloitteita ei voi tarkastella irrallaan kuntataloudesta ja sen tilasta. Lapin osalta eletään yleisesti ottaen todella vaikeassa tilanteessa, jota tämänhetkinen syvä taantuma ei luonnollisestikaan helpota. Jo aikaisempina vuosina koulutus on kärsinyt resurssipulasta ja esimerkiksi tukiope- tusta on voitu antaa aivan liian vähän. Kuntien kohdalla on toki suuria vaihteluja mutta tutkimukset viittaavat siihen, että koulujen mahdollisuudet tehostaa ja toteuttaa erityisopetuslain mukanaan tuomia seikkoja eivät ole kovinkaan hyvät.

Ikäluokkien pienenemisestä kertyvä säästö on tarkoitus antaa korotettuina valtionosuuk- sina luokkakokojen pienentämiseen. Tämän vuoden osalta myönnetty summa on valtakun- nallisesti 16 miljoonaa euroa.

Kyseinen summa näyttää valtaosassa kuntia menev- än toimintamenojen ylei- seen kattamiseen ja toivottu suuntaaminen koulutukseen näyttää puuttuvan, mikä on äärimmäisen valitettavaa.

Lapin osalta on väestöke- hityksestä johtuvaa erilais- tumiskehitystä. Rovaniemi ja Kemi/Tornio ovat kuntia, joissa luokkakokojen pienentämiselle on tarve johtuen mm. opetuksen laadun tur- vaamisesta ja erityisopetuk- sen integroinnin lisääntymi- sestä.

Vaikea kuntatalouden tila em. kunnissa on haaste ja toivottuihin tavoitteisiin ei välttämät- tä päästä. Muut Lapin kunnat ovat enemmänkin sellaisten haasteiden edessä, jotka koske- vat oppilashuollon tukipalveluihin (kuraattorit, erityisopettajat ym.) liittyvän henkilöstön saa- mista ylipäänsä. Toki tarvetta erityisopetuksen lisäpanostuksiin on ns. muuttotappiokunnissa- kin. Loppukeväästä vahvistetaan perusopetuk- seen uudet laatusuositukset. Vaikka ne eivät ole velvoittavia luoteeltaan, olisi suotavaa, että kunnan rooli koulutuksen sisällön mää- rittelyssä vahvistuisi ja että painopiste siirtyisi voimakkaasti varhaiseen tukeen ja ennalta ehkäisevään toimintaan. Tällöin edellytykset selvitä erityisopetuksen tarpeista paranisivat.

2. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamisen toteuttaminen näyttää menevän

vuodelle 2011, jolloin tavoitteena on tehdä vaadittavat muutokset nykyiseen päivähoitolaikiin. Varhaiskasvatuksen hallinnollisen aseman selvittäminen käynnistyy syksyllä 2009.

Lappilaisen varhaiskasvatuksen osalta esillä ovat samat perustekijät kuin koulutuspalveluissa yleensä; ikäluokkien pieneneminen, ammattihenkilöstön eläköityminen, ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi ja kuntatalouden vaikea tila. Hallinnollisesti on tutkittava sitä, että varhaiskasvatus olisi osa opetustointia. Tällöin saataisiin hyötyjä, kun varhaiskasvatus niveltäytyä alkavaan perusopetukseen.

Lapin osalta tarvitaan, johtuen mm. pitkistä etäisyyksistä, matkailukunnista ja niiden sesongeista, joustavia ratkaisuja. Tämä tarkoittaa mm. mahdollisuutta osa-aikaiseen hoitoon tai perhepäivähoidon edellytysten parantamista. Tähän suuntaan valmistelu vaikuttaa ministeri Risikon kommenttien nojalla olevan menossa.

3. Uudistukseen on uutena laskennallisena tekijänä tulossa paikkatietojärjestelmään pohjautuva ns. asutusrakennetekijä, jonka tavoitteena on tunnistaa harvan asutuksen kunnat paremmin kuin nykyisen järjestelmän syrjäisyys- ja asukastiheyskriteerit tai taajama-aste-kriteeri tekevät. Tämän pitäisi lähtökohtaisesti auttaa Lapin kuntia.

Uudistuksessa luotaisiin ns. yhden putken malli, jonka tarkoitus on tunnistaa paremmin kuntakohtaiset olot ja palvelutarpeet. Uudistuksessa yhden putken mallin ulkopuolelle jäävät toisen asteen opetus (ammattillinen koulutus ja lukio) ja ammattikorkeakoulut, joita koskisi ylläpitäjämalli. Ammatillisen koulutuksen osalta se johtanee siihen, että järjestäminen on jatkossa Rovaniemen ja Kemi-Tornion harteilla. Toivon mukaan alueelliset elinkeinoelämän tarpeet ja joustavuus ylipäänsä tulevat sitten huomioiduksi tässä tilanteessa.

Vaikka valtionosuusuudistus näyttääkin parantavan Lapin tilannetta, kysymys on kuitenkin yleiskatteisesta rahasta. Erityistä korvamerkintää ei ole ja rahoitus suuntautuu vaikean kuntatalouden aukkojen paikkaamiseen niin, että monet erityistarpeet esimerkiksi opetuksen saralla jäänevät vaille tarvitsemaansa panostusta.

4. Lapin kunnat ylläpitävät todennäköisesti tulevaisuudessakin lukioita pyrkiessään turvaamaan koulutuksen tasa-arvotavoitetta. On suuri haaste, miten tässä väestökehityksen ja kuntatalouden tilanteessa turvataan laadukas opetus. Tällöin on välttämätöntä kehittää lukio-opetuksen osalta yhteistyömuotoja kuntien välillä ja jakaa vastuita. Tietoverkkojen käyttö opetuksessa ja uusien opetusmuotojen hyödyntäminen on väistämätön kehityssuunta.

Kuntaliitto on voimakkaasti puhunut viime aikoina ns. verkostolukioiden tai seutulukioiden puolesta. Tähän suuntaan on edettävä myös Lapissa. Uudet oppimisympäristöt kuten esimerkiksi Learnlinc ovat avainasemassa tarjonnan monipuolisuuden takaamisen osalta.

Seutu- ja verkostolukiot ovat mahdollisuus myös ammattitaitoisen opetushenkilöstön ja oppilashuollon ammattihenkilöstön houkuttelemiseksi. Toisen asteen koulutuksen joustava suorittamista on tuettava eli ammatillisen koulutuksen ja lukio-opetuksen mahdollistamista rinnakkain mahdollisimman helposti.

Varhaiskasvatus vaatii monipuolista keinovalikoimaa, johon viittasin vastauksessa 2. Nuorille aikuisille toivoisi mahdollisuutta suorittaa yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintoja mahdollisimman monipuolisesti kotipaikkakunnalta käsin myös tulevaisuudessa, jotta myös Lapissa on tarjolla koulutettua ja osaavaa työvoimaa vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Ulla Karvo

1. Erityisopetukseen ja oppilaalle annettavaan muuhun tukeen liittyvä perusopetuslain uudistus on vastikään ollut lausunnoilla, eikä siitä vielä ole olemassa eikä annettu eduskunnalle lopullista lakiesitystä. Se, että saamme uudistuksia erityisopetukseen, on joka tapauk-

ssa erinomainen asia: tavoitteenahan on, että erityisen tuen tarve tunnistettaisiin entistä varhaisemmin ja että lapset todella saisivat tarvitsemansa tuen ja avun mahdollisimman aikaisin. Uudistuksen tarkoitus on kohdella kaikkia tasavertaisesti. Siihen liittyy keskeisesti myös alueellisten palveluiden kehittämisen, eli ns. Alpo-hanke opetustoimissa. Mm. kouluinte-

graation syventäminen ja seutuyhteistyön tiivistäminen ovat molemmat tärkeitä asioita, jotta asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin ja yhä useampi taho pääsisi hyödyntämään jo olemassa olevaakin erikoispedagogista osaamista.

2. Päivähoitolain uudistusesitys on määrä saada eduskunnalle annettavaan muotoon syksyyn 2010 mennessä. Uudistuksella on tarkoitus pureutua niin päivähoiton saatavuuden kuin sisällönkin kehittämiseen. Tältä osin on myös tärkeää, että varhaiskasvatus nidotaan yhä vahvemmin osaksi lasten kaikkinaista kasvatus- ja koulujärjestelmää. Osassa kuntia on myös hyviä kokemuksia lasten varhaiskasvatuksen siirtämisestä sivistystoimen alaisuuteen. Olenaisinta on, että lapsille pystytään takaamaan mahdollisimman tasa-arvoiset, laadukkaat ja monipuoliset palvelut asuinpaikasta riippumatta.

3. Valtionosuusuudistuksen kohdalla tilanne on sama kuin perusopetuslainkin osalta. Uudistuksen sisällöstä ei ole vielä varmaa tietoa, koska sen valmistelu on kesken. Tavoitteena valtionosuusuudistuksessa on silti turvata jokaisen alueen palvelut ja erityistarpeet. Maa-

liškuun kehysriihi paaluttaa osaltaan aikataulua, ja seuraan osaltani tiiviisti valmistelun etenemistä.

4. Perusopetuksen osalta keskeistä on POP:n jalkautuminen ja se, että keväällä valmistuvissa laatuksereissuissa huomioidaan myös harvaanasutut seudut. Yhtä lailla välttämätöntä on, etteivät kunnat tinki perusopetuksesta eli perusopetukseen käytetään ne rahat, mitkä siihen on kaavailutkin.

Jatkokoulutuksen osalta puolestaan Lappiin on saatu lisää odotettuja aloituspaikkoja, jotka lisäävät nuorten valinnanmahdollisuuksia. Lapin yliopiston ja ammattikorkeakoulujen kehittämiseen on sitouduttu, ja toivottavaa on, että meneillään olevat yhteistyö- ja kehityshankkeet vahvistavat edelleen yliopiston ja ammattikorkeakoulujen asemaa itsenäisinä mutta yhteiskuntaan laajasti verkottuneina toimijoina.

Janne Seurujärvi

1. Esityksellä pyritään toteuttamaan kansainvälisiä sopimuksia ja nykyistä perusopetuslainsäädäntöä, mihin liittyy esimerkiksi lähikouluperiaatteen toteuttaminen. Esityksessä korostetaan riittävää ja varhaista tukea, tuen oikea-aikaisuutta ja opetuksen laatua. Erityisluokkavaihtoehdot olisivat edelleen olemassa. Kunta opetuksen järjestäjänä päättäisi edelleenkin näistä järjestelyistä.

Pienten kuntienkin näkökulmasta keskeistä on palvelurakenteiden kehittäminen. Yhteistyö kuntien kesken tulee tässä suhteessa erittäin tärkeäksi. Nykyinen perusopetuslaki ei aiheuta yhteistyölle mitään esteitä.

Yksi keskeinen asia on se, miten kunnat tarjoavat oppilaille oppilashuollon palveluja, tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta ja varsinaista erityisopetusta nyt ja jatkossa. Näihin kohdennetuissa resursseissa on kuntien kesken tälläkin hetkellä suuria eroja.

Uuden valtionosuusjärjestelmän on määrä tulla voimaan 2010. Siinä yhteydessä esi- ja perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveystoimen valtionavut menevät todennäköisesti yhteen putkeen. Se on iso haaste kuntatasolla. Valtionosuusuudistuksen yhteydessä on luvattu varmistaa kalliin erityisopetuksen (vaikeasti vammaiset, sairaalaopetus, koulukotiopetus) rahoitus. Itse erityisopetuslaki ei siis ole Lapille ongelma, mutta tuleva rahoitusratkaisu on

vielä auki. Se on Lapille ratkaisevan tärkeä kysymys.

2. Nykyinen päivähoitolaki on vuodelta 1973. Lain 35 vuoden voimassaolon vuosikymmeninä siihen on tehty useita osittaisia uudistuksia. Päivähoitolaki on keskeisin päivähoitoa ja varhaiskasvatuspalveluja ohjaava normiohjauksen väline. Ohjauksen ja varhaiskasvatuksen tulevaan kehittämiseen liittyen päivähoitolain ajantasaisuus ja siihen tehtävät uudistukset ovat merkittäviä.

Päivähoitolakiin kohdistuu monia muutostarpeita. Muutostarpeet on huomioitu myös pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen ohjelmassa. Hallitusohjelmaan on kirjattu maininta päivähoitolain uudistamisesta. Ohjelmassa myös todetaan, että ”luodaan perheille aitoja mahdollisuuksia valita lapsilleen paras hoitomuoto. Varhaiskasvatuspalveluja kehitetään monimuotoisemmiksi lisäämällä osa-aikaisen hoidon mahdollisuutta sekä avoimia päiväkoiteja ja kerhotoimintaa. Perhepäivähoidon edellytyksiä parannetaan.” Edelleen ohjelman mukaan ”selvitetään varhaiskasvatuksen asema hallinnossa.”

Päivähoitoa koskeva lainsäädäntö uudistetaan vastaamaan paremmin varhaiskasvatuspalveluja koskevia nykypäivän vaatimuksia. Lainsäädännön uudistamistyön yhteydessä on tullut esiin tarve selkiyttää varhaiskasvatuksen ydintehtävä pienten lasten kehityksen ja oppimisen tukijana ja edistäjänä, tarve vahvistaa varhaiskasvatuksen, siihen kuuluvan esiopetuksen ja perusopetuksen jatkumoa sekä tarve vahvistaa säädöksin sellaiset tekijät, jotka turvaavat varhaiskasvatuksen laadukkaan toteutumisen.

Päivähoitolain uudistamisessa on keskeistä lasten ja perheiden etujen ja näkökulmien huomioonottaminen sekä varhaiskasvatuspalveluiden monimuotoistaminen. Lisäksi lapsiryhmien aikuisten ja lasten välisiin suhdeluihin kaivataan muutosta ja vähemmän

tulkinnanvaraa, esimerkiksi määrittämällä lapsiryhmien koko. Henkilöstön koulutustaso on taatava riittävän korkeatasoiseksi ja on huolehdittava siitä, että koulutusjärjestelmä tuottaa riittävästi varhaiskasvatuksen henkilöstöä, erityisesti lastentarhanopettajia ja erityislasterhanopettajia. Perhepäivähoitajien koulutustasoa halutaan nostaa sekä tiukentaa kelpoisuusvaatimuksia.

Uusi päivähoitolaki on Lapille positiivinen mahdollisuus, kunhan uudistuksen maksurasitusta ei kaadeta yksin kuntien kontolle.

3. Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista pohtiva työryhmän asettamispäätöstä muutettiin 19.1.2009 siten, että toimikautta jatkettiin 31.8.2009 asti ja päätöksen mukaan ryhmän tulee tehdä ehdotus uudeksi valtionosuusmalliksi ja kuntakohtainen vaikutusarvio viimeistään 30.4.2009.

Hallituksen puolivälin politiikkariihessä päätettiin, että seuraavaan kehysriiheen mennessä työryhmä tekee tarvittavat laskelmat sisältävän esityksen, jossa hallinnonalakohtaiset valtionosuudet yhdistetään hallitusohjelman mukaisesti puitelain edellyttämin poikkeuksin ja tehdään tästä välttämättömästi aiheutuvat muutokset valtionosuusperusteisiin.

Esitykseen tulee sisältyä hallitusohjelman mukaisesti poikkeuksellisen harvan asutuksen ja saaristoisuuden aiheuttamien ongelmien ratkaisuja. Samassa yhteydessä harkinnanvarainen rahoitusavustus kytketään osaksi yhdistettyä valtionosuusmomenttia ja avustus mitoitetaan ottaen huomioon heikentyvän ja eriytyvän kuntatalouden ongelmat. Hallitus päättää kehysriihessä, missä laajuudessa ja aikataulussa kuntien valtionosuusjärjestelmää kehitetään.

Valtionosuusuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2010 alusta lukien, joten aikataulu on todella tiukka. Uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen selviävät vasta, kun työryhmä julkaisee kuntakohtaiset koelaskelmat.

Hallitusohjelmassa on Lapille myönteisiä kirjauksia, joiden toteutuminen uudistuksessa on varmistettava. Valtionosuusuudistus on tämän hallituksen merkittävin Lapin kuntien

tulevaisuuteen vaikuttava asia, joten siinä onnistuminen on maakunnan edunvalvonnan ykkösasia.

4. Lapissa keskeisiä perusopetuksen eriarvoistumista aiheuttavia riskitekijöitä ovat toisaalta se, että lapsi- ja nuorisoiäluokkien kehitys on alueellisesti epätasaista ja toisaalta se, että monen Lapin kunnan taloudellinen tilanne on heikko.

Koulutuspalvelujen saavutettavuuden turvaaminen on yksi tulevaisuuden hyvinvointia lisäävä keskeinen tekijä. Tämä edellyttää paitsi koulutuspalveluiden saavutettavuuden niin myös kulkuyhteyksien ja tietoliikenneyhteyksien toimivuutta. Esi- ja perusopetuksessa tämä merkitsee, että lasten määrän vähenemisestä huolimatta jokaiselle oppilaalle on turvattava hyvät esi- ja perusopetuspalvelut mahdollisimman lähellä kotia ja että tietoliikenneyhteydet ovat sellaiset, että opetusta voidaan tarpeen mukaan tukea verkon välityksellä.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lapin läänin perusopetuksen ikäluokat pienevät edelleen ja lapsiperheet keskittyvät taajamiin ja kaupunkiin. Jo tällä hetkellä vain noin 30 prosenttia Lapin peruskoululaisista asuu muualla kuin Rovaniemen tai Kemi-Tornion seutukunnissa. Vuoteen 2020 mennessä oppilasmäärä vähenee ennusteen mukaan eniten Itä-Lapin, Torniolaakson ja Pohjois-Lapin seutukunnissa. Näin ollen harvaan asuttujen kuntien peruskoululaisten tilanne on vaarassa heikentyä merkittävästi verrattuna Lapin kaupunkikuntaan ja muuhun Suomeen.

Kouluverkon muutoksissa on jo tällä hetkellä nähtävissä viitteitä siitä, että erityisesti esiopetuksen ja luokkien 1–6 opetus siirtyy yhä kauemmaksi kotoa. Kun valtakunnallinen tavoite on, että pääosa näistä oppilaista voisi käydä koulua enintään viiden kilometrin päässä kotoa, ollaan joissakin maaseutukunnissa jo suunnittelemassa koulunkäynnin keskittämistä kokonaan kuntakeskukseen siten, että ”koulu-piirin” raja kulkisi viidenkymmenen kilometrin etäisyydellä koulusta. Noin 50–60 kilometriä alkaa olla enimmäismatka, minkä ala-asteikäiset oppilaat voidaan vielä säädösten sallimassa ajassa kuljettaa kouluun päivittäin.

Tulevaisuudessa kunnan kouluverkko on pyrittävä säilyttämään sellaisena, että ainakin vuosiluokkien 1–6 oppilaat voisivat käydä kou-

lua kotoa käsin ja esiopetuspalvelut ovat kohtuullisesti kaikkien oppilaiden saavutettavissa. Kuntien on suunniteltava niiden raja-alueilla asuvien lasten opetuspalvelujen järjestäminen kuntarajat unohtaen.

Koulutuksen järjestäjien on huolehdittava siitä, että oppilaiden päivittäiseen koulumatkaan odotuksineen käyttämä aika ei ylitä perusopetuslaissa säädettyjä enimmäisaikoja. Vaihtoehtoisesti oppilaille on tarjottava maksuton majoitus ja täysihoito. Valtakunnallisesti on harkittava toimenpiteitä niitä tilanteita varten, joissa koulumatka uhkaa muodostua liian rasittavaksi. Kuntien on arvioitava kouluverkkoratkaisuissa ja koulumatkajärjestelyjä suunniteltaessa päätösten vaikutuksia lasten hyvinvointiin. Koulutuksen järjestäjien olisi hyvä esimerkiksi tarjota tarvittaessa välipala niille oppilaille, joiden koulupäivä matkat huomioon ottaen muodostuu hyvin pitkäksi.

Kunnissa on edelleen jatkettava erilaisten sähköisten mallien kehittämistä lähiopetuksen tueksi. Erityisesti verkko-opetuspalvelujen osaikaisen käytön mahdollisuutta on harkittava silloin, kun oppilaan koulumatka-aika on hyvin pitkä. Valtion on otettava huomioon harvaan asuttujen alueiden pitkistä välimatkoista ja muista poikkeusolosuhteista johtuvat erityistarpeet ja tarvittaessa kohdennettava näille alueille erityistoimenpiteitä palvelujen tasarvoisen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Kotikunnan ja valtion erityiskoulua käyvien oppilaiden matkakustannusten jako on kirjattava selkeästi opetustoimen säännöksiin, jotta käytäntö yhtenäistyy.

Peruskoulun päättävä ikäluokka pienenee Lapissa 30 prosenttia seuraavan vuosikymmenen kuluessa, jonka jälkeen ikäluokka väkiintunee noin 1 800 nuoreen. Seutukuntien väliset erot ovat kuitenkin erittäin suuret. Kun Torniolaakson ja Itä-Lapin seutukunnissa peruskoulunsa päättävän ikäluokan koko pienenee peräti alle puoleen, jää pieneneminen Kemi-Tornion ja Rovaniemen seutukunnissa 25 prosenttiin. Toisen asteen koulutuksen saavutettavuuden kannalta tämä kehitys on erittäin huolestuttava. Vaarana on, että toisen asteen koulutuksen tarjonta joko supistuu merkittävästi tai jopa lakkaa kokonaan suuressa osassa Lappia. Tämä puolestaan edistäisi edelleen näiden alueiden näivettymistä.

Ammatillisen koulutuksen verkoston säi-

lyttäminen on tärkeää koulutetun työvoiman riittävyyden varmistamiseksi eri puolilla maakuntaa sekä alueen nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Koulutuksen järjestäjien on tarjottava koulutusta joustavasti eri toimipaikoissa ja laajennettava verkko-opetusta. Koulutuksen saavutettavuutta parantavat myös toimiva julkinen liikenne sekä hyvin järjestetyt asuntolapalvelut.

Erittäin harvaan asutuilla alueilla edellä mainitut toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittäviä. Pienten yksiköiden toiminta on turvattava erityisesti olosuhteissa, joissa muihin oppilaitoksiin on kohtuuttoman pitkä matka. Saavutettavuuden turvaaminen edellyttää ammatillisen koulutuksen rahoituslainsäädännön muuttamista siten, että erittäin harvaan asutuilla seuduilla sijaitsevien ammatillisen koulutuksen opetuspaikkojen keskimääräistä korkeammat kustannukset tulevat huomioituiksi valtionosuutta määrättäessä.

Kuntien on säilytettävä lukioverkko riittävän kattavana, jotta etäisyydet toisen asteen oppilaitoksiin eivät kasva liian pitkiksi. Lukioiden säilyminen edellyttää yhteistyön lisäämistä muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Verkko-opetuksen kehittäminen antaa mahdollisuuden tarjota riittävästi valinnaisuutta myös pienissä lukioissa. Valtion on tuettava pienten lukioiden säilyttämistä ja toiminnan kehittämistä rahoitusratkaisuin.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa päätetään ammatillisen koulutuksen mitoituksista. Mitoituksessa on otettava huomioon aikaisemmin peruskoulun päättäneiden runsas hakeutuminen nuorten ammatilliseen koulutukseen. Nuorten toisen asteen ammatillisen koulutuksen mitoitus ei voi perustua pelkästään nuorten ikäluokkien määrän kehitykseen, vaan kokonaistarpeeseen, johon sisältyy sekä nuorten että aikuisten ammatillisen koulutuksen tarve. Koulutuspaikkoja on myös voitava suunnata joustavasti kulloistenkin tarpeiden mukaan.

Riittävä ammatillisen koulutuksen mitoitus parantaa hakuvuotta aikaisemmin peruskoulun päättäneiden opiskelupaikan saantia. Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneiden ja työkokemusta hankkineiden aikuisten ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista hakeutua nuorten koulutukseen. Koska useinkaan soveltava aikuiskoulutusta ei ole tarjolla, tämäkin mahdollisuus on oltava. Peruspalvelujen arvioinnissa on tarpeen arvioida myös aikuiskoulutuksen saavutettavuutta.

Talouden ja ikärakenteen haasteet ovat Lapissa melkoiset, mutta niiden alle ei pidä antautua. On mietittävä ennakkoluulottomasti ratkaisuja, joilla koulutuksen mahdollisimman hyvä palvelutaso kyetään turvaamaan koko maakunnassa.

Johanna Ojala-Niemelä

**1. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa kulu-
van kevään aikana.** Luonnosvaiheessa olevasta esityksestä ilmenee, että erityisoppilaita on tarkoitus jatkossa siirtää enemmän yleisopetuksen piiriin. Tämän myötä yleisopetuksen ryhmät tulevat kasvamaan. Siksi mielestäni olisi tärkeää pystyä lailla sääntelemään ryhmäkoosta. En hyväksy sitä, että uudistuksen yhteydessä yksikköhintakorotus erityisoppilaita ollaan poistamassa.

Tärkeää on turvata oppilaan omien oppimisedellytysten mukainen opetus. Vaarana on, että oppilas ei enää saa riittävästi tukea, kun kunnilla ei ole varaa palkata päteviä erityis-

opettajia tai avustajia yleisopetukseen. Lapissa myös pitkät välimatkat voivat vaikeuttaa oikeaa luokkasijoittumista.

Lähtökohtana tulee olla, että erityisoppilaat opiskelisivat lähikoulussa omassa kunnassaan. Toisinaan voidaan oppilaan kannalta katsoa paremmaksi, että hän opiskelee joko kokonaan tai tiettyjä jaksoja erityisoppilaitoksissa. Tämä tilanne tulee kyseeseen silloin, kun riittävää osaamista Lapin pienistä kunnista ei löydy. Valitettavasti tasa-arvo eri kuntien oppilaiden välillä ei tällä hetkellä täyty ja kuntien taloudellinen ahdinko sanelee päätöksiä.

Erityiskoulujen rahoitus tulisi saattaa sille tasolle, että koulut pystyvät kattamaan omasta talousarviostaan myös vammaisten

lasten kuljetuspalvelut ja heidän tarvitsemat henkilökohtaiset avustajapalvelut. Nykyinen käytäntö, jossa kunta vastaa kustannuksista, saattaa vaikeavammaiset lapset eriarvoiseen asemaan. Valtion erityiskoulun rahoituksesta valtion tulee kokonaisuudessaan vastata.

2. Nykyinen voimassa oleva päivähoitolaki on vuodelta 1973,

ja sen uudistaminen on ollut pitkään vireillä. Päivähoitolain ohella valmisteltavana on uusi varhaiskasvatustalaki.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan tehdyn kirjausten mukaan päivähoitolain uudistus on tarkoitus toteuttaa hallituskauden aikana. Sosiaali- ja terveysministeriöstä saamani tiedon mukaan valtioneuvoston asettaman varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan alaisuuteen on asetettu jaosto varhaiskasvatustalain säädännön kehittämiseksi. Jaoston tehtävänä on tehdä neuvottelukunnalle esitys varhaiskasvatustalain soveltamisalasta sekä muista laissa säädettävistä asioista sekä tehdä esitys päivähoitolain säädännön kiireellisiksi muutoksiksi. Jaoston toimikausi on 1.1.-31.5.2009. Hallituksen suunnitelmassa on edetä kaksivaiheisesti siten, että ensin tehdään tarvittavat kiireelliset muutokset nykyiseen päivähoitolakiin ja pidemmällä tähtäimellä uudistetaan varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä. Päivähoitolakiin tehtävät muutokset on tarkoitus valmistella vuoden 2011 talousarvion aikataulun mukaisesti.

Toivon päivähoitolain valmistelusta avointa, laajaa ja monipuolista keskustelua sekä huolellista laaja-alaista valmistelua, jossa huomioidaan myös Lapin erityisolosuhteet kuten pitkät välimatkat ja pienet ikäluokat.

3. Taloudellisen tilanteen heikkeneminen on johtamassa kuntien välisten taloudellisten erojen kiihtyvään kasvuun. Tämän estämiseksi on välttämätöntä, että valtion rahoitusosuutta

kuntapalveluissa lisätään ja että valtion panostusta valtionosuusjärjestelmän uudistamisessa kasvatetaan.

Sosiaalidemokraatit ovat esittäneet vuoden 2009 vaihtoehtobudjetissa kuntien valtionosuuksiin 600 miljoonan euron lisäystä. Lisäyksestä käytettäisiin 400 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien lisäämiseen ja 200 miljoonaa euroa opetustoimen valtionosuuksiin.

4. Luokkakoot ovat kasvaneet viime vuosina kestävämmän suuriksi. Pienten opetusryhmien puolesta puhuu moni asia. Niissä voi-

daan tehokkaammin huomioida oppilaiden yksilöllisiä oppimiseroja, auttaa erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita, tukea erilaista lahjakkuutta ja puuttua koulukiusaamiseen. Pienet ryhmäkoot ovat myös opettajien etu, koska opettajien jaksaminen, työviihtyvyys sekä sitoutuminen työhön paranevat. Hallituksen opetusryhmien pienentämiseen tarkoitettujen määrärahojen oikea kohdentuminen on varmistettava.

Yksi tärkeä laatutekijä on opettajien koulutus, joka on mielestäni Suomessa tasokasta ja sitä tulee edelleen kehittää. Lisäpanostuksia tarvitaan opettajien täydennyskoulutukseen, josta he nykyisin joutuvat huolehtimaan liiaksi omalla ajalla ja omalla kustannuksella. Päteviä erityisopettajia on tällä hetkellä vaikeaa saada. Samaan aikaan niiden lasten ja nuorten määrä, jotka tarvitsevat erityisopetusta, koko ajan kasvaa.

Lähikoulujen toimintaedellytykset on taattava, jotta koulumatkat eivät kasva liian suuriksi. Kodin ulkopuolella asuminen ei saa olla todellinen vaihtoehto. Myös lukioiden ja II asteen koulutuksen toimintaedellytykset on taattava maan eri osissa.

Lapin koulujen kunto rapistuu. Valtion tuki on riittämätön, sillä peruskorjausmäärärahoja tulee Lapissa nykyään vuosittain vain yhdelle koululle. Nyt taantumisen aikana koulujen rakentamiseen ja peruskorjaukseen olisi hyvä satsata, kun työvoimaa on saatavilla ja rakennusmateriaalit ovat edullisia. Lapissa on kertynyt vuosien saatossa päiväkotij- ja koulurakennusten osalta paljon korjausvelkaa.

Hannes Manninen

1. Hallitus ei ole vielä antanut asiasta lakiesitystä, mutta uudistuksen suuntaviivoja on linjattu opetusministeriön asettamassa työryhmässä. Palautteiden perusteella eniten huolta on aiheuttanut päämäärä integroida erityisopetusluokkia tavallisiin koulu- luokkiin ja mitä ongelmia se mahdollisesti aiheuttaa.

Hallitusohjelman mukaisesti uudistuksen tavoitteena on vahvistaa

esi- ja perusopetuksessa oppilaan oikeutta saada oppimiselleen ja koulunkäynnilleen tukea riittävän varhain ja joustavasti opetuksen yhteydessä. Jatkossa oppimista edistävää tukea olisi annettava välittömästi, suunnitelmallisesti ja tehostetusti. Lisäksi tukimuotoja ollaan porrastamassa tehostettuun tukeen ja erityiseen tukeen. Myös oppilashuoltoon on kiinnitettävä huomiota.

Uudistus on lisäämässä työtä kouluissa ja kuntien koulutoimessa. On myös tärkeää, että jatkossa opettajille turvataan mahdollisuudet täydennyskoulutukseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Opetuksen edellytykset on turvattava niin, että koulujen luokkakoot pysyvät riittävän pieninä. On selvää, etteivät koulujen voimavarat riitä yksin, vaan myös kodeissa on tuettava lapsen koulunkäyntiä.

Uudistusta pohtineen työryhmän mukaan uudistus ei aiheuttaisi kunnille merkittäviä kustannuksia. Pitkällä tähtäimellä ehdotuksilla arvioidaan olevan kustannuksia vähentävä vaikutus, koska riittävän varhain aloitetulla tuella pystytään yleensä auttamaan lasta kevyemmin ja kustannuksiltaan vähäisemmin keinoin kuin siinä vaiheessa, kun ongelmat ovat jo kasautuneet tai muuttuneet vaikeiksi.

2. Hallitusohjelmaan on kirjattu tällä vaalikaudella toteutettavaksi päivähoitolainsäädännön uudistus. Sen mukaan tavoitteena on luoda perheille aitoja mahdollisuuksia valita lapsilleen paras hoitomuoto. Varhaiskasvatuspalve-

luja on tarkoitus kehittää monimuotoisemmiksi lisäämällä osa-aikaisen hoidon mahdollisuutta sekä avoimia päiväkoteja ja kerhotoimintaa. Perhepäivähoidon edellytyksiä on niin ikään tarkoitus parantaa.

Uudistusta ollaan vielä valmistelemaan ministeri Risikon johdolla, joten tässä vaiheessa sen vaikutuksia Lapille en pysty arvioimaan.

3. Valtionosuusuudistusta valmisteleavan työryhmän on tarkoitus laatia hallituksen kehysriiheen mennessä esitys valtionosuusuudistuk-

seksi. Siihen tulee sisältyä hallitusohjelman mukaisesti poikkeuksellisen harvan asutuksen tuomien ongelmien ratkaisut. Myös harkinnanvaraista rahoitusavustusta ollaan mitoittamassa ottaen huomioon heikentyvän ja eriytyvän kuntatalouden ongelmat. Hallitus päättää kehysriihessä, missä laajuudessa ja aikataulussa kuntien valtionosuusjärjestelmää kehitetään.

Uskon, että uudistus auttaa erityisesti vaikeimmassa taloudellisessa tilanteessa olevia Lapin kuntia, mutta yksinään se ei tuo ratkaisua niillekään. Kaikkien kuntien niin Lapissa kuin muuallakin on jatkettava tiukkaa taloudenpitoa pitämällä kustannusten nousu kurissa ja hakemalla säästöjä mm. palvelutuotantoa tehostamalla ja palveluverkostoa järkipäris- tämällä.

4. Lapin koulutukselliset mahdollisuudet ovat tällä hetkellä varsin kattavat. On yliopisto, kaksi ammattikorkeakoulua, lukio lähes jokaisessa kunnassa sekä useita ammattioppilaitoksia.

Koulutuksen saatavuutta ja laatua voidaan jatkossa kehittää mm. hyödyntämällä etäopetusmahdollisuuksia. On myös mietittävä keinoja, joilla kustannuksia saadaan karsittua. Tällä mahdollistetaan opetuksen antaminen pienissä ryhmissä myös jatkossa. Kuitenkin alhainen syntyvyys asettaa kouluoloille vakavan haasteen tulevaisuudessa. Viime kädessä opetuksen saatavuuden kaikille turvaa valtio, koska perustuslaki takaa jokaiselle yhtäläiset kouluttautumismahdollisuudet asuinpaikasta riippumatta.

LASTENTARHANOPETTAJIEN KUULUMISIA

KELPO-erityisopetuksen kehittämistoiminta Rovaniemellä

Peruslähtökohtana KELPO-kehittämistoiminnalle valtakunnallisesti on ollut erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen oppilaiden määrän kasvu, yleisen tuen muotojen vähäinen käyttäminen, sosio-emotionaalisten oirehtimisten lisääntyminen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen etäisyys toisistaan sekä lähikoulujen opettajien tietotaidon tarve.

Toiminnan kohderyhmänä ovat esi-, perus- ja lisäopetuksen oppilaat. Painopisteenä toiminnassa on ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki sekä tuen jatkumon vahvistaminen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen toiselle asteelle. Toiminnassa painottuu moniammatillinen eri hallintokuntien, organisaatioiden, eri viranomaistahojen sekä palveluntuottajien välinen yhteistyö. Kasvatuskumppanuuden kehittäminen on myös yksi merkittävä tavoite.

KELPO-toiminnassa Rovaniemellä tekee työtä yhtenä päivänä viikossa erityisopetuksen koordinaattori sekä kaksi ohjaavaa opettajaa, joista toinen edustaa päivähoitoa ja toinen koulutoimea. Työskentelyn tavoitteena on uuden erityisopetuksen strategian mukaisen toiminnan suunnitteleminen, kokeilu ja toteutus Saaren alueella, joka toimii pilottialueena. Toiminnassa ovat mukana kaikki Saaren alueen ala- ja yläkoulut sekä ne päiväkodit, jotka tarjoavat esiopetusta. Tavoitteena on myös tulevien laki-, asetus- ja opetussuunnitelmamuutosten jalkauttaminen kunkin yksikön toimintakulttuuriin. Tavoitteisiin kuuluvat lisäksi uusien käsitteiden,

kuten lähikouluperiaatteen, moniammatillisuuden, varhaisen puuttumisen, tehostetun tuen esiopetuksessa, kasvatuskumppanuuden ja esi- ja alkuopetuksen yhteistyön, käyttöönottoaminen. Näitä käsitteitä sekä pedagogisen ajattelun muutosta on toteutettu ja toteutetaan jatkossakin teemakoulutuksilla sekä veso-koulutuksilla, joihin osallistuvat sekä

esi- ja perusopetuksen henkilöstö. Koko kaupungin alueella toimivat erityisopettajat, erityislastentarhanopettajat ja kiertävät erityislastentarhanopettajat ovat ohjaavien opettajien koordinoimana kokoontuneet säännöllisesti analysoimaan ja visioimaan sekä kehittämään nykyisiä erityisopetuksen käytänteitä.

Kolmiportaisen tukijärjestelmän (yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki) käyttöönottamista sekä rakenteellisten muutosten toteuttamisesta vastaavat ohjaavat opettajat, yksiköiden johtajat ja sekä yksiköiden KELPO-työryhmät. KELPO-toiminnan ohjausryhmä on moniammatillinen ja poikkihallinnollinen oppilashuollon kehittämishankkeen kanssa kokoonpanoltaan yhteinen ryhmä. Ryhmän tehtävänä on kaupunkitason suunnittelusta vastaaminen sekä talouden seuraaminen. ERSUn eli erityisopetuksen suunnitteluryhmän tehtävänä on vastata yhdessä ohjaavien opettajien kanssa pedagogista arviointia ja selvitystä koskevan lomakkeiston ja ohjeistuksen laatimisesta.

Marja-Leena Karjalainen

KELPO-ohjaava opettaja

Kiertävä erityislastentarhanopettaja

Varhaiskasvatuskatsausta kunnista

Enontekiön kunnassa toimii yksi lastentarhanopettaja

Eila Halmiainen toimii Enontekiön ainoana lastentarhanopettajana. Hänen työhönsä kuuluu 50 % päivähoiton järjestämistä ja 50 % elton tehtäviä. Koulutukseltaan Eila on elto.

Lapsia kunnallisessa päivähoitossa on noin 57. Päivähoito tapahtuu 5 ryhmäperhepäiväkodissa: Hetan kirkonkylässä yksi suomenkielinen ja yksi saamenkielinen, jossa molemmat perhepäivähoitajat ovat äidinkieleltään saamenkielisiä. Hetan alueella on myös kunnan ainoa kotonaan lapsia hoitava perhepäivähoitaja. 70 km Hetasta Karesuvannon kylässä on kaksikielinen (suomi/saame) ryhmäperhepäiväkoti, jossa samoissa tiloissa suomenkieliset ja saamenkieliset lapset ja hoitajat. 170 km Hetasta on Kilpisjärvellä ryhmäperhepäiväkoti. 30 km Hetasta itään on Peltovuoman ryhmäperhepäiväkoti. Varhaiskasvatus/päivähoito Enontekiössä on ollut v. 2009 alusta sivistystoimen alaisuudessa ja lähiesimies Eilalla on sivistystoimenjohtaja.

Esikoululaiset ovat esikoulussa koulun puolella, iltapäivähoito kuuluu päivähoiton piiriin. Nyt esikoululaisten ikäluokat ovat jo niin pienet, että he ovat yhdyluokissa 1-2 lk. kanssa. Esikoululaisia on 1-8 eri kouluissa. Pienryhmätoiminta on järjestetty kunnantalon yhteydessä, ja siihen osallistuu 1-3 lasta. Erityislastentarhanopettajana Eila tekee yhteistyötä terveydenhoitajan ja terveyskeskuspsykologin kanssa. Puheterapeutin ja toimintaterapeutin palvelut ovat Rovaniemellä 300 km päässä.

Tulevaisuuden haaste Enontekiöllä on syntyvyys, joka on laskenut 2000-luvulla hurjasti. Ennen syntyi n. 25 lasta/vuosi, nykyään 12–16 lasta/vuosi. Enontekiö 8400 neliökilometrin alueella vastaa n. entisen Uudenmaanläänin aluetta. Saamen kielilaki velvoittaa järjestämään päivähoitoa saamenkielellä. Parhaiten se onnistuu kokonaan saamenkielisessä ryhmässä, kaksikielinen ei anna yhtä hyviä tuloksia lapsen kielen kehitykselle, koska leikit kääntyvät suomenkielelle. Lähes kaikkien lasten kotikieli on kuitenkin suomi.

Inarin esikoulun opettajat sekä KVTES:ssä että OVTES:ssä

Inarin kunnassa annetaan esiopetusta sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisena päiväkodissa että sivistyslautakunnan alaisena perusopetuksessa. Molemmissa paikoissa noudatetaan samaa esiopetuksen opetussuunnitelmaa.

Koulutoimenjohtaja halusi esiopetukseen jatkuvuutta ja pysyvän opettajan ja siirsi perusopetuksesta yhden luokanopettajan viran täytettäväksi esiluokanopetukseen. Näin tuli mahdolliseksi lastentarhanopettajan siirtyä OVTES:iin ja saada samat työehtosopimukset kuin luokanopettajat. Vuonna 2007-2008 Ivalossa oli esiopetuksessa 53 oppilasta, heistä 40 perusopetuksen puolella ja 13 päiväkodissa. Päiväkodissa esiopetuksen valitsevat usein sellaiset vanhemmat, jotka haluavat lapsellensa myös kokopäivähoitopaikan. Perusopetuksen esiopetuksessa ovat usein sellaiset lapset, jotka ovat muuten kotona tai perhepäivähoitossa. Tällä hetkellä lapsimäärät ovat koulussa 13 oppilasta ja vain yksi ryhmä. Päiväkodissa on 14 oppilasta.

Palkassa ei suurta eroa ole mutta työajoissa ja työoloissa kylläkin. Päiväkodissa työskentely on enemmän tiimityöskentelyä ja moniammatillista, koulun puolella itsenäisempää. Työaika päivähoiton puolella oli tuntimäärältään suurempi, mutta vastuuta pystyi myös jakamaan. Koulun puolella esiopettaja vastaa yksin ryhmästään, ja avustajana toimii työllisyysvaroin palkattu kouluttamaton henkilö. Työpäivä rakentuu kuitenkin niin, että opetustunteja on päivässä viisi ja sitten jää vielä aikaa suunnittelulle, esivalmisteluille ja yhteydenpidolle vanhempiin, asiantuntijoihin ja ennen kaikkea alkuopetuksen opettajiin, jotka toimivat yhteistyössä esiopetuksen kanssa monin tavoin. Päivähoiton esiopetusryhmä ja koulun ryhmä tekevät myös jossain määrin yhteistyötä vierailujen ja yhteisten tapaamisten merkeissä, tulevathan nämä lapset seuraavana vuonna kaikki samaan kouluun.

Marko Bohm
Pääluottamusmies
Rovaniemi

Länsi-Pohjan lastentarhaopettajat ry:n kuulumisia keväällä 2009

Tunnelmat tätä kirjoitettaessa ovat keväisen innostuneet, mutta samalla yhdistystoimintaa ajatellen hieman haikeat. Yhdistyksemme oma historia on päättymässä. Länsi-Pohjan lastentarhaopettajat ry:n ensirekisteröintipäiväksi on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan 6.8.1979, joten syksyllä olisi tullut täyteen 30 vuotta. Olisi tullut, mutta yhdistyksemme on päättänyt purkautua. Takana ovat laajemmat yhdistystoiminnan muutokset, joita valtakunnan tasolta on toivottu jo pitkään edunvalvonnan tehostamiseksi.

Länsi-Pohjan lastentarhaopettajat ry on toiminut alun perin laajalti Länsi-Pohjan kuntien alueella, mutta jo useiden vuosien ajan vain kolmella paikkakunnalla: Kemissä, Torniossa ja Ylitorniolla. Jäseniä on nykyisin hieman yli 130. Alkuvuosina yhdistyksemme jäsenet ovat innokkaasti olleet keräämässä varoja yhdistyksen toimintaan. Arpajaisia on pidetty ja lastenjuhlia on järjestetty. Tärkeimpänä on kuitenkin kautta vuosien ollut lastentarhaopettajien edunvalvonta. Yhdistyksen arkistoista löytyy lukuisia kannanottoja sekä paikallisiin että valtakunnantason edunvalvonnallisiin haasteisiin. Ilahduttavaa oli arkistoja selatessa myös huomata, että ydin-toimijoita on näiden liki kolmenkymmenen vuoden aikana ollut esim. nykyisistä päiväkotien johtajista lähes jokainen.

Opettajien paikallisyhdistyksen toiminta, johon Länsi-Pohjan lastentarhaopettajatkin ovat yhtenä yhdistyksenä kuuluneet, on Kemissä sujunut aina vuodesta 1995 mallikkaasti. Kaikkien opettajaryhmien asioita on ajettu asiantuntemuksella ja ryhdikkäästi. Valtakun-

nan tasollakin tämä huomioitiin ja Kemin OPY sai OAJ:n vuoden paikallisyhdistys -tunnustuksen vuonna 2002. Hyvät tulokset paikallisyhdistystasolla sekä halu koota voimat yhteisen työnantajan alaisuudessa aiheuttivat painetta yhdistysmuutoksiin.

Länsi-Pohjan lastentarhaopettajat ry päätti siis purkautua ja liittyä kunkin kunnan paikallisyhdistyksiin henkilöjäsentenään. Paikallisyhdistyksiin kuuluvat Länsi-Pohjan alueella enää perusopetuksen ja lukioiden opettajat sekä lastentarhaopettajat (Kemissä myös musiikkioppilaitoksen opettajat). Ammatilliset opettajat ovat

perustaneet oman työnantajakohtaisen paikallisyhdistyksen. Kun yhä enenevässä määrin päivähoido on koulutoimen kanssa samassa hallintokunnassa (Kemissä vuodesta 2004), linjaamme kasvatuksen ja opetuksen jatkumoa myös yhdistystoiminnan kentässä. Samalla meillä on ainutlaatuinen tilaisuus oppia toistemme kasvatusnäkemyksistä. Unohtaa ei sovi kuitenkaan lastentarhaopettajien keskinäistä yhteydenpitoa Länsi-Pohjan alueella, sillä pedagogiselle tuelle aina edunvalvontaa myöten on tarvetta.

Paikallisen sopimustoiminnan kasvaessa on parempi toimia yhdessä, sillä isompaa ryhmää kuunnellaan paremmin – joukossa on voimaa!

Teija Sauvolainen
puheenjohtaja

AJANKOHTAISTA PERUSKOULUSSA JA LUKIOSSA

Peruskoulujen ja lukioiden opettajien vuosi 2009 näyttää päällisin puolin vuodelta muiden joukossa. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että tämä vuosi olisi yhtään parempi kuin aikaisemmatkaan. Samat kunnat, jotka ovat käyttäneet myös opettajien lomautuksia keinona selviytyä talouskurimuksestaan, näyttävät jatkavan lomautusten epätoivoisella tiellä edelleen.

Kunnan taloutta lomautukset tuskin pelastavat, mutta ne ovat varma keino heikentää opilaiden ja siinä samalla opettajien asemaa.

Yleissivistäviä opettajia kohtaan asetetaan yhä uusia vaatimuksia, kun heidän pitäisi selvitä muuttuvassa työympäristössä. Tehtävän vaativuuden arviointiin perustuva palkkaus hakee muotoaan, mutta se ei voi yksin riittää keinoksi selvitä uusista haasteista. Jokaisella opettajalla tulisi olla tilaisuus halutessaan osallistua työtä tukevaan täydennyskoulutukseen, mutta vain harvoin näin on – käytännössä hän kunnat tinkivät jopa veso-koulutuksistaan. Muuttuvaan työympäristöön kuuluu myös se, että yhä useammin etenkin pienissä kunnissa kouluja yhdistetään ja niistä muodostetaan yhtenäisiä peruskouluja. Yhtenäisten peruskoulujen opettajien työehdoista ja palkkauksesta neuvotellaankin eri puolilla Lappia.

Tänä ja ensi vuonna etenkin peruskoulujen opettajia koskettaa hyvinkin läheisesti erityisopetuksen kehittäminen ja siihen liittyvä perusopetuslainsäädännön uudistus. OAJ on jo osoittanut, että lakiuudistukseen liittyy monenlaisia ongelmia. Vähintä, mitä kunnat voivat työnantajina tehdä, on, että ne selvitävät, mitä vaikutuksia uudistuksella on virkarakenteeseen, henkilöstön täydennyskoulutukseen, rehtorien ja opettajien työhön, opetuk-

sen kustannuksiin sekä muiden kuin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäyntiin.

Tulevaisuutta ajatellen merkittävä tulossa oleva muutos on myös tänä keväänä alkava perusopetuksen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden uusiminen. Uudistus aloitetaan tuntijakokeskustelulla.

Eri tahoilta on asetettu paineita jälleen uusien oppiaineiden tuloon opetettaviksi peruskoulussa, mikä väistämättä tarkoittaa muutoksia nykyisiin tuntimääriin tai sitä, että oppilaiden vähimmäistuntimäärä kasvaisi nykyisestä. Tuntijakokeskustelun lisäksi tarkasteluun tulevat mm. opetussuunnitelmien perusteiden aihekokonaisuudet, nivelkohdat ja hyvän osaamisen kuvaukset. Kokonaisuutena tämä uudistus on hyvin suuri, ja se vaikuttaa jokaiseen peruskoulun opettajaan tulevan vuosikymmenen aikana.

Samalla kun opetusalan valtakunnalliset trendit tähyävät jo tulevaisuudessa, tehdään jokaisessa kunnassa tärkeää paikallisen tason työtä. Tärkeää on, että paikallisyhdistysten jäsenet ovat kiinnostuneita omasta paikallisesta edunvalvonnastaan. Paikallisyhdistyksissä tehdään aktiivista työtä muun muassa yleissivistävän opetuksen resurssien turvaamiseksi.

Jaakko Sarmola

OAJ Lapin varapuheenjohtaja

AMMATILLISTA ASIAA

Opetussuunnitelma- ja arviointiuudistus ammattillisessa koulutuksessa

Tyydyttävä, hyvä vai kiitettävä?

Lukuvuodet ajalla 2008-2010 tullaan muistamaan ammatillisessa koulutuksessa jälleen uudistusten vuosina. Perus- ja näyttötutkintojen opetussuunnitelmien perusteet muuttuvat jo toisen kerran 2000-luvulla. Opetussuunnitelmauudistuksien välillä kenttää ovat työllistäneet työssäoppiminen sekä ammattiosaamisen näytöt ja niiden toteuttaminen yhdessä työelämän kanssa. Käynnissä olevaan opetussuunnitelmauudistukseen liittyy myös muutos arviointijärjestelmässä arviointitajien- ja kriteerien osalta.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjät vastaavat lain ammatillisesta koulutuksesta (630/1998 14 §) mukaan opetussuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä. Lapinkin ammatillisissa oppilaitoksissa varsin moni opettaja uurastaa vielä tänä keväänä oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelmatyön kimpussa. Opetussuunnitelma on opetuksen ja opintojen suunnittelun väline. Toimiva ja elävä oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma on laadukkaan ammatillisen koulutuksen toteutuksen perusta sekä koulutusta ja opetusta ohjaava asiakirja.

Oppilaitoskohtaisen suunnitelman tulee perustua opetushallituksen hyväksymien ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelman perusteiden pohjalle. Oppilaitoskohtaisessa opetussuunnitelmassa keskitytään koulutuksen toteuttamis- ja arviointisuunnitelmiin ja siihen, miten eri tutkintojen ja tutkintojen osien ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet saavutetaan ja osaaminen arvioidaan.

Opetussuunnitelman laadinta on haasteellinen tehtävä, joka kannattaa suunnitella ja or-

ganisoida laadukkaasti. Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma ei ole vain lain edellyttämä julkinen asiakirja vaan ennen kaikkea sen tulee ohjata ja tukea oppilaitosten ja opettajien toimintaa sekä antaa tietoa opiskelijoille ja työelämän edustajille ja muille sidosryhmille koulutuksen tavoitteista ja toteuttamisesta. Järjestelmällinen ja hyvin suunniteltu opetussuunnitelmatyö on tärkein koulutuksen laatua varmistava ja kehittävä toiminto. Se, miten koulutuksen järjestäjät arvostavat tätä laatutyötä, näkyy opetussuunnitelmatyöhön varattujen resurssien määränä. Resurssit vaihtelevat varmasti läänin eri osissa suurestikin.

Sidosryhmät mukaan suunnitelman tekoon?

Opetussuunnitelmien uudistamisessa otetaan huomioon yhteiskunnalliset muutokset sekä työelämän kehitys. Tutkintojen työelämävas- taavuutta on edelleen vahvistettu. Viimeisissä opetussuunnitelmauudistuksissa on tähden- netty sidosryhmien mukaanottoa suunnitel- man tekoon. On nähty olennaisena se, että opetussuunnitelma laaditaan laajalla rintamal- la ja yhteistyössä sekä oppilaitoksen edustaji-

en että työpaikkojen edustajien kanssa. Myös opiskelijoiden äänen kuuleminen nähdään opetussuunnitelmatyössä tärkeänä. Onnistuuko yhteistyö tässä uudistuksessa? Epäilen, sillä valtakunnallisten opetussuunnitelmien valmistuminen myöhästyi, joka vaikuttaa oppilaitoskohtaisten suunnitelmien kiireelliseen työstämiseen, johon aikataulullisesti lienee mahdoton saada sidosryhmiä mukaan.

Arvioinnista

Kun nuori tulee toisen asteen ammatilliseen koulutukseen opiskelijaksi, hän kokee suurena muutoksena arviointitasojen muutoksen. Peruskoulussa arviointi on tapahtunut tasoilla 4- 10, ja ammatillisessa koulutuksessa se tulee olemaan 1-3 eli tyydyttävä, hyvä tai kiitettävä. Arviointitasojen muutos tulee koskettamaan jo oppilaitoksessa opiskelevia opiskelijoita, joiden arvosanat ovat olleet tasoilla 1-5. Opettajat ovat pohtineet, mikä on muutoksen ideaana? Esimerkiksi yliopistot muuttivat muutama vuosi sitten arvioinnin juuri päinvastoin. Miksi eri koulumuodoissa pitää olla erilaiset arviointitasot? Näen yhtenä perusteluna muutokselle sen, että työelämäarvioijien on helpompi todeta opiskelijoiden työtaidot tyydyttäväksi, hyväksi tai kiitettäväksi, eikä erillistä numeraalisia arvoja tarvitse pohtia.

Oppilaitoksessa tulee määritellä opintokokonaisuuksien arviointikriteerit määriteltyjen tyydyttävän, hyvän ja kiitettävän osaamisen tasojen pohjalta. Poimin muutaman esimerkin siitä, mitä opiskelijan tulee osata, valtakunnallisesta arviointikohteesta - kriteereistä.

Tyydyttävä

Opiskelijan on pystyttävä työllistymään tutkintoa vastaavalle ammattialalle ja koulutusohjelman mukaisiin tehtäviin joistakin työtaitojen ja tiedollisen osaamisen puutteista huolimatta. Opiskelijan on osattava alan *perustehtävät*. Hänen on osattava *ohjattuna* etsiä työhönsä liittyvää tietoa.

Hyvä

Hänen on osattava alansa *keskeiset työtehtävät*. Opiskelijan on osattava hahmottaa työnsä *kokonaisuutena*. Opiskelijan on tehtävä annetut tehtävät *omatoimisesti* ja arvioitava itseään ja työtään monipuolisesti.

Kiitettävä

Opiskelijan on osattava tehdä *omatoimisesti* muitakin kuin annettuja tehtäviä. Hänen on osattava asettaa asioita tärkeysjärjestykseen, tehdä suunnitelmia ja pohtia erilaisten vaihtoehtojen vaikutuksia, niin että hän osaa *valita* niistä kulloinkin *sopivimman*. Hänen on osattava hahmottaa *työnsä osaksi työpaikkansa ja sen koko toimintaympäristön toimintaa*.

Pääosa ammatillisen koulutuksen järjestäjistä piti vuonna 2000 toteutettua uudistusta onnistuneena. Ristiriitaisesti suhtauduttiin osaamisen tavoitetasoon, jota pidettiin liian korkeana. Oppilaitoskohtaisissa suunnitelmissa työelämävastaavuutta, tavoitteesta huolimatta, oli nähtävissä vain vähän. Nämä samat asiat ovat nyt toteutettavan uudistuksen kohteina. Millä panoksilla ja ketkä tämän uudistuksen tavoitteiden toteuttamissuunnitelman laativat, on varmasti vielä avoin kysymys monella koulutuslalla. Toivotan kaikille innovatiivista otetta tähän vaativaan työhön.

Tuula Häyrinen
Kemijärvi

MUUTOKSEN MAHDOLLISUUS JA HUOLI TULEVAISUUDESTA

Laki tuo tullessaan myös muutoksen virkasuhteisiin, jotka tulevat muuttamaan työsuhteiksi. Tämä aiheuttaa epävarmuutta ja epätietoisuutta. Virkasuhteessa opettajat ovat julkisen vallan käyttäjinä päättäneet opiskelijoiden eduista, oikeuksista ja velvollisuuksista. Miten esimerkiksi virkasuhteen lakkaaminen vaikuttaa opetuksen arvioinnin antamiseen ja opiskelijavalintojen päätöksiin? Minkälaisia työ sopimuksia tulemme allekirjoittamaan tulevaisuu-

dessä?

Uusi yliopistolaki tuo mukanaan huolta ja epävarmuutta, mutta myös muutoksen mahdollisuuden. Keskustelu uudesta yliopistolaista kiihtyy. Lakiesitys on eduskuntakäsittelyssä tänä keväänä, sen tarkoitus tulla voimaan 1.8.2009, jos eduskunta näin päättää. Uudet yliopistot aloittavat toimintansa 1.1.2010. Lain tavoitteena on muun muassa, että yliopistot pystyvät paremmin reagoimaan ympäristön muutoksiin, kohdentamaan resursseja huippu-tutkimukseen, vahvistamaan tutkimus- ja opetustoimintansa laatua sekä tekemään yhteistyötä ulkomaisten tutkimuslaitosten kanssa.

Yliopistojen rahoitusjärjestelmän muuttuessa syntyy huoli siitä, että ulkopuoliset tahot määrittelevät yliopiston toimintaa. Huoli on, että huomio kiinnittyy liikaa taloudellisiin seikkoihin ja koulutuksen ja opetuksen merkitys vähenee. Millainen on esimerkiksi pienten, humanististen koulutusalojen tulevaisuus? Mistä löytyy niitä tahoja ja yrityksiä pohjoisesta, joilla riittää halukkuutta esimerkiksi kasvatustieteiden tiedekunnan taloudelliseen tukemiseen? Opettajankoulutuksen säilyttäminen Lapin alueella sekä riittävän laadukkaan koulutuksen turvaaminen jokaiselle lapselle, huolimatta siitä, mikä on hänen asuin- ja olinpaikkansa, on tärkeää.

Yliopistossa, hengen sivistyksen tyyssijassa, ei ole enää riittävästi aikaa ajatella ja pysähtyä pohtimaan olennaista. Jokainen muutos tuo tullessaan kehityksen mahdollisuuden, päättäjien tulisikin kuunnella yliopistoväen ääntä. Kysymmekin, riittääkö voimavaroja ja energiaa yhteen hiileen puhaltamiseen? Miten yliopistoväkeä tuetaan tässä muutoksessa?

Lapin yliopistonlehtorien puolesta

Eeva Huovinen

Sanna Mommo

Outi Ylitapio-Mäntylä

*****
* Lapin yliopistonlehtoreiden yhdistykses- *
* sä on tällä hetkellä 65 jäsentä. Jäsenet *
* työskentelevät mm. kasvatustieteiden tie- *
* dekunnassa, taiteiden tiedekunnassa ja *
* kielikeskuksessa yliopistolehtoreina, leh- *
* toreina, tutkijoina, päätoimisina ja sivu- *
* toimisina tuntiopettajina. Yhdistyksemme *
* kuuluu Yliopistonlehtorien liittoon (YLL), *
* joka täyttää tänä vuonna 40 vuotta. *
* Lisätietoja yliopistolaista ja yliopistoleh- *
* toreiden toiminnasta www.yll.fi *
*****

- OPETTAJA - Haluatko uusia työkaluja:

- Luovuus ja innovatiivisuus liikunnassa!
- Miten kaikille tekemistä?
- Liikuntaan innostaminen!
- Tekniikkaa vai taitoja, ja miten?

Opettajille räätälöityjä
liikunnallisia lyhytkursseja!

Lapin Urheiluopisto järjestää ala- ja yläkoulun opettajille suunnattuja liikunnallisia lyhytkursseja (kesto 2-3 pv).
Kurskien lähtökohtana on käytännölläisyys ja omaan työhön siirrettävyys.

Järjestämme kurseja omissa tiloissamme, mutta räätälöimme myös yksikkökohtaisia kurseja koulun omassa toimintaympäristössä toteutettavaksi.

Lisätiedot:
markus.memonen@santasport.fi
p. 020 798 4246

**SANTA
SPORT**

Lapin Urheiluopisto

Lapin Urheiluopisto | 96400 ROVANIEMI | santasport.fi

OAJ JA PEDAGOGISET OPETTAJAJÄRJESTÖT

Luokan- ja aineenopettajat ovat järjestäytyneet myös omien oppiaineidensa piirissä pedagogisiksi järjestöiksi. Tällaisia järjestöjä ovat esimerkiksi Luokanopettajaliitto, Matemaattisten aineiden opettajien liitto ja Äidinkielen opettajain liitto. Kaikilla pedagogisilla opettajajärjestöillä on omat organisaationsa, tavoitteensa ja jäsenpalvelunsa. Nämä järjestöt ovat OAJ:n ulkojäseniä.

OAJ:n organisaatiossa pedagogiset järjestöt muodostavat oman edustajistonsa, POE:n. Edustajisto järjestää jäsenilleen seminaarin kahdesti vuodessa. Näissä seminaareissa käsitellään kaikkia yleissivistävän opetuksen ajankohtaisasioita, kuten viime syksynä opetuksen laatua ja tänä keväänä monikulttuurista koulua. Edustajisto valitsee keskuudestaan oman toimikunnan, eräänlaisen työvaliokunnan, joka toimii OAJ:n organisaatiossa pedagogisena toimikuntana.

Pedagoginen toimikunta on keskustellut viime aikoina mm. opettajankoulutuksen tulevaisuudennäkymistä, ammatillisen koulutuksen perustutkintojen ja opiskelija-arvioinnin muuttumisesta, opetustoimen henkilöstökoulutuksen kehittämisestä ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ja tuntijaon uudistuksesta. Viime syksynä järjestetty opetuksen laatuun liittynyt seminaari teki taustatyötä opetusministeriön laatukriteerien pohjaksi. Pedagoginen toimikunta toimii hyvässä yhteistyössä mm. OAJ:n koulutuspoliittisen toimikunnan ja hallituksen apuna.

Lapissa toimii useita pedagogisten opettajajärjestöjen paikallisyhdistyksiä. Niitä ovat muun muassa nämä.

Matemaattisten aineiden opettajat MAOL ry

Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry on pedagoginen ainejärjestö, joka työskentelee matemaattis-luonnontieteellisen kulttuurin ja osaamisen puolesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Maol Lapin kerhon puheenjohtaja on Riita-Maija Keränen ja sihteerinä toimii Olavi Lankila. (etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi.) Maol Lapin kerho järjestää helmikuussa 2010 (5.-7.2.2010) valtakunnalliset Maolin talvipäivät Rovaniemellä. Tervetuloa päiville ja mukaan toimintaan!

Lapin opinto-ohjaus ry

Lapin opinto-ohjaus ry:n tarkoituksena on työskennellä oppilaanohjauksen kehittämiseksi, opinto-ohjaajien ammattitaidon parantamiseksi, hyvän yhteishengen luomiseksi jäsenistössä sekä valvoa jäsenistön ammatillisia etuja. Yhdistys järjestää esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, koulutustilaisuuksia, opintomatkoja, harjoittaa julkaisutoimintaa, tekee esityksiä ja antaa lausuntoja.

Lapin opinto-ohjaus ry:n puheenjohtaja on opinto-ohjaaja Sinikka Kuukasjärvi-Kanto Ounasvaaran yläasteelta ja yhdistyksen sihteerinä toimii opinto-ohjaaja Tuija Ristimella Sinetän peruskoulusta.

Lapin äidinkielen opettajat ry

Lapin äidinkielen opettajien yhdistys järjestää jäsenilleen vuosittain vähintään yhden koulutuksen, joka viime vuosina on toteutettu hyvässä yhteistyössä eräiden muiden pedagogisten yhdistysten ja nyttemmin myös Lapin lääninhallituksen kanssa.

Lapin äidinkielen opettajilla on kuten muillakin Äidinkielen opettajain liiton paikallisilla yhdistyksillä paikka liiton neuvottelukunnassa, jossa käsitellään kahdesti vuodessa valtakunnallisesti ajankohtaisia pedagogisia ja edunvalvonnallisia kysymyksiä. ÄOL:illä on myös oma tiivis edunvalvontatyöryhmä, jossa on lappilainen edustus. Myös liiton hallituksessa on edustaja Lapista.

Viime talvena Rovaniemellä järjestettiin äidinkielen ja kirjallisuuden opettajien valtakunnalliset talvipäivät.

Lisätietoja:

Tuija Hyvönen (tuija.hyvonen@ramk.fi)

Lapin Kuvataideopettajat

KUVATA ry 10 vuotta

Lapin Kuvataideopettajat KUVATA ry toimii taidekasvatusvaikuttajana Lapin läänin alueella. Yhdistys on elävä yhteistyöfoorumi niin arjen taideopetuksessa kuin taitteen ja teorian kysymyksissä. KUVATA:n jäsenenä on kuvataidetta opettavia opettajia kaikilta koulutuksen asteilta.

Yhdistys tukee toiminnallaan jäsentensä pedagogista ja kuvataiteellista identiteettiä. KUVATA järjestää jäsenilleen koulutusta ja näyttelytoimintaa. Kuluva merk-

kivuosi onkin aloitettu jäsenten taidenäyttelyllä tammikuussa 2009 Rovaniemellä Lapin maakuntakirjaston näyttelysalissa. Näyttelyyn osallistui 18 tekijää eri puolilta Lappia, kuvataideopettajiksi opiskelevia, peruskoulun, lukion, kuvataidekoulun, kansanopiston ja yliopiston kuvataideopettajia sekä pari jo eläkkeelle jäänyttä jäsentä.

Näyttelytoiminta jatkuu lokakuussa ruotsalais-suomalaisena yhteistyönäyttelynä rajakaupungissa Haaparannalla. Vanhat kulttuurisuhteet Ruotsiin ovat ajankohtaisia, piirrettiinhän valtioiden raja Torniojokeen 200 vuotta sitten 1809.

Kansainvälinen toiminta huipentuu kesällä 2010 Rovaniemellä taidekasvatusfoorumin InSEA:n järjestelyissä yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa. Tällöin saamme vieraksi taidekasvattajia kaikkialta maailmasta. Yhteistyö paikallisten ja valtakunnallisten taidekasvatushokien kanssa kuuluu siis vahvasti yhdistyksen periaatteisiin.

Yhdistys järjestää myös taidematkoja, lähinnä oman läänin alueella erilaisiin kulttuurikohteisiin. Tämän vuoden kohde tulee olemaan Tornio-Haaparannan suomalais-ruotsalainen kulttuuritarjonta. Näille matkoille ovat tervetulleita kaikki kiinnostuneet.

Lisätietoja Lapin Kuvataideopettajat KUVATA ry:n toiminnasta:
Kristiina Ylinärä-Tikkala kuvataideopettaja Rantavitikan peruskoulu
pj. Hanna Korhonen
kuvataideopettaja Napapiirin
yläaste

Lapin Tekstiiliopettajat ry

Lapin tekstiiliopettajien toiminnan tavoitteena on tehdä yhteistyötä läänin eri koulujen käsityöopettajien ja elinkeinoelämän kanssa. Pitää yllä jäsenten ammattitaitoa ja vireyttä erilaisten vierailujen, tapahtumien ja koulutuksen avulla.

Lisätietoa:

www.tkukoulu.fi/~hperunka/kassyt/index.htm

Riitta Pietarila, pj
etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi
Kolpeneentie 24 B, 96100 Rovaniemi
040 8323 562
Helinä Harjunemi, siht., jäsenrekisteri
etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi
Ylimaantie 1, 96500 Rovaniemi
040 7669 557

Lapin kieltenopettajat ry

Lapin kieltenopettajat ry on Suomen kieltenopettajien liiton (SUKOL ry) piirijärjestö, johon kuuluu n. 150 lappilaista kieltenopettajaa. Yhdistyksen tehtävänä on välittää jäsenilleen tietoa kieltenopetuksen ajankohtaisista teemoista ja tarjota mahdollisuuksia koulutukseen ja virkistytymiseen.

Susanna Ylitalo, pj
Katriina Volmanen, siht.
susanna.ylitalo@rovaniemi.fi
katriina.volmanen@rovaniemi.fi

Biologian ja maantieteen opettajien liiton Lapin piiri

BMOL Lapin piirin toiminta on maantieteen ja biologian opettajan työtä tukevaa ja koulutusta tarjoavaa toimintaa. Teemme yhteistyötä monien tahojen kanssa, mm. viime kokouksessa tutustuimme Arktikumien tiedenäyttelyyn.

Keväällä teemme linturetkiä ja osallistumme myös valtakunnalliseen BMOL:n toimintaan.

Vuosittain järjestetään kevät- ja syyspäivät, joissa on useita kiinnostavia sekä hyödyllisiä luentoja. Toimintaan ovat tervetulleita kaikki bg-opet Lapin piirin alueella.

Puheenjohtajana on Virpi Maunuvaara (040-549 52 58), Ounasvaaran yläaste ja sihteerinä toimii Taina Sohlman, Ounasvaaran yläaste.

Lapin Rehtorit ry

Lapin Rehtorit ry:n tehtävänä on toimia kollegiaalisena foorumina Lapin rehtoreille. Tehtävän hoitamiseksi yhdistys järjestää yhteisiä tapaamisia ja koulutuksia. Tilaisuuksia pyritään järjestämään yhteistyössä mm. Lapin lääninhallituksen kanssa.

Yhdistys aktivoi tiedottamisen avulla jäseniään osallistumaan rehtoreille suunnattuun koulutukseen, erityisesti oman yhdistyksen sekä SUREn syys- ja kevätpäiville ja rehtoreiden kansainvälisiin tapaamisiin. Suomen Rehtorit ry toimii alueyhdistystensä kautta.

Puheenjohtajana: Mervi Hopia-Jaakkola, rehtori, Kirkonmäen koulu, Keminmaa

Sihteeri: Helena Niemitalo, rehtori, Keskuskoulu, Keminmaan lukio, Keminmaa

Lapin historian opettajat ry.

Lapin historian opettajat ry on pedagoginen ainejärjestö, joka järjestää jäsenistölleen koulutustilaisuuksia, opintomatkoja ja muuta virkistystoimintaa. Jäseniä yhdistyksellä on n. 35 ympäri Lapin lääniä. Muun muassa kesällä 2008 yhdistys järjesti opintomatkan Brysseliin, jossa oli mukana yhdeksän lappilaista historian ja yhteiskuntaopin opettajaa.

Lapin historian opettajat ry:n puheenjohtajana toimii Allan Valasmo Ounasvaaran lukiossa ja sihteerinä Mikko Holma Ounasvaaran yläasteelta.

PÄÄLUOTTAMUSMIEHEN SIVUT

Lastentarhaopettajien palkkauksesta

Lastentarhanopettajaliitto selvitti palkkausta syksyllä 2008. Kyselynä tehtyyn tutkimukseen on vastaukset saatu Lapista viidestä kunnasta; Kemi, Kolari, Pello, Rovaniemi ja Tornio.

Lastentarhanopettajan pienin tehtäväkohtainen palkka Lapissa vaihtelee Tornion 1968 eurosta Kolarin 2108 euroon. Suurimmillaan Ito:n palkka on 2160 € Kolarissa. Erityislastentarhanopettajan palkat sijoittuvat Kemin 2080 € ja Rovaniemen 2585 € välille. Sekä pienin että suurin tehtäväkohtainen palkka päivähoiton johdossa on Rovaniemellä 2259 € ja 2709 €. Lappilainen keskiarvopalkkavälitys lastentarhanopettajalla on 37 €. (koko maan keskiarvo 68 €). Palkkaeron pitäisi kuvata työnvaativuudessa olevaa eroa, jota lastentarhanopettajan työstä löytyy. Päiväkodin johtajan palkkavälitys Lapissa on 156 € (koko maan keskiarvo 160 €).

Päiväkodin varajohtajan palkka johtajan kesälomasijaisuudesta (OAJ LM-KIRJE 21.5.2008)

Päiväkodin varajohtajan toimissa varsinaisen johtajan sijaisena työn kokonaisvaativuus lisääntyy olennaisesti. Varajohtajan tehtäväkohtaisista palkkaa tulee tarkistaa tehtävänvaativuuden mukaiselle tasolle, mikäli

1. varajohtaja toimii päiväkodin johtajan sijaisena yli 2 viikkoa johtajan vuosilomasta johtuen
2. varajohtaja toimii päiväkodin johtajan sijaisena yli 10 työpäivän ajan päiväkodin johtajan muusta poissaolosta johtuen

Varajohtajalle tulee tehdä virkamääräys päiväkodin johtajana toimimisesta ja tarkistaa tehtäväkohtainen palkka päiväkodin johtajan hinnoitteluryhmän mukaiseksi. Sijaisuusajan tehtäväkohtaisesta palkan tarkistuksesta tulee sopia ennen sijaisuuden alkamista, koska tehtävän vaativuuden arviointi jälkikäteen voi olla vaikeaa.

Päiväkotien vuorokautinen ylityöraja 8 tuntia (Opettajalehti 47/2004)

Virka- ja työehtosopimusten (kvtes, ptytes, pttes) mukaan yleistyöajassa vuorokautinen ylityöraja on 8 tuntia tai työvuoroluetteloon suunniteltu korkeampi työaika, kuitenkin enintään 9 tuntia. Työaika pitää olla siis etukäteen suunniteltu 9 tunnin mittaiseksi, jotta se olisi myös ylityöraja.

Vahvistettuun työvuoroluetteloon tehdyt muutokset (työajan pidennykset) aiheuttavat pääsääntöisesti ylityötä. On syytä muistaa, et-

tei työvuoroluetteloa saa muuttaa kuin perustellusta syystä. Työtoverin yllättävä, esimerkiksi sairaudesta johtuva poissaolo, on tällainen perusteltu syy. Jos tällaisessa tapauksessa työpäivää joudutaan pidentämään työvuoroluetteloon merkittyä aikaa pidemmäksi, siitä tulee ylityötä.

Ylityötä ei synny, jos työpäivä jää alle 9 tunnin ja työntekijän suostumuksella tehdään työvuoroluettelon muutos, siten että pidennetyistä työpäivistä syntyynyt aika tasoitetaan välittömästi esim. seuraavana päivänä. Työnantaja ei voi kuitenkaan määrätä tällaista tasoittumista, koska työtuntien muodostuminen ylityöksi tai vahvistetun työvuoron työtuntien alittuminen ei ole sopimuskohdassa tarkoitettu perusteltu syy (30 § 2 mom.).

Lastentarhanopettajien suunnittelu-aika

Päiväkodeissa toteutetaan kesälläkin kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa, joten toiminnan pitää olla suunniteltua.

Työaikakorvauksista

(Kuntatyönantaja 1/2009)

KVTES:n mukaiset työaikakorvaukset voidaan yleensä suorittaa joko rahana tai vapaa-aikana tai käyttäen kumpaakin korvausmuotoa. Korvausmuoto on työnantajan päätettävissä. Työnantajan harkintaoikeutta rajoittaa käytännössä KVTES:n määräys, jonka mukaan alle yhden työpäivän kestävää vapaa-aikakorvausta ei voida käyttää ilman työntekijän/viranhaltijan suostumusta. Poikkeuksena yötyön aikahyvitys.

Rahakorvausten käyttö on perusteltua silloin, kun vapaa-aikakorvauksia ei ole otettu huomioon henkilöstömitoituksissa tai varahenkilöstöjärjestelyissä tai vapaana antaminen edellyttäisi sijaisen palkkaamista tai jos siitä seuraisi työnantajalle muutoin ylimääräisiä kustannuksia. Rahakorvausten käyttö vaikuttaa henkilöstön kokonaisansioon ja eläkkeen tasoon.

Rahakorvaus on maksettava ja vapaa-aikakorvaus annettava viimeistään korvaukseen oikeuttavan työn tekemistä seuraavan kalenterikuukauden aikana. Työnantajan ja työntekijän sopimuksella korvaukset voidaan suorittaa vielä neljän seuraavan kalenterikuukauden aikana.

Rovaniemellä avataan elokuussa -09 tilaelementtipäiväkoti Ounasrinteellä

Saaruanpuiston päiväkotia on väliaikainen uudisrakennus, jonka elementit toimittaa Cramo. Kaupunki rakentaa vesi-, kaukolämpö- ja sähköliittymät sekä teräspaaluksen huhtikuun aikana. Tilaelementit, jotka ovat 11 metriä pitkiä ja 3,6 metriä leveitä, tuodaan maatiekuljetuksina Ylöjärveltä. Päiväkodin huoneistoala on 478 m ja tila on jaettu kolmelle ryhmälle.

Tilaelementtipäiväkodin etuna on nopea käyttöönotto sekä mahdollisuus reagoida palveluntarpeen muutokseen. Mikäli tarvetta on yli 10 vuodeksi, taloudellisempaa on rakentaa pysyvä rakennus.

Marko Bohm

Erään open palkkatarina

Nope ope (nuori opettaja) aloitti luokanopettajauransa elokuussa 1998 jossain päin Lappia olevassa kyläkoulussa. Kolleganaan hänellä oli samassa koulussa Kope ope (kokenut opettaja), joka oli jo ehtinyt olla yli 20 vuotta opettajana. Kope oli täydentänyt 70-luvun opintojaan ja hankkinut itselleen korkeakoulu-

tutkinnon 80-luvulla. Nope ja Kope olivat siten muodollisesti yhtä päteviä luokanopettajia.

Ensimmäisestä palkkakuitistaan Nope huomasi saavansa peruspalkkaa 8 476 markkaa (1425 euroa). Tuolloin maksettavia palvelulisiä ja määrävuosikorotuksia ei Nopella tietysti-

kään ollut vielä kertynyt. Vertaillen Kopen kanssa palkkojaan he huomasivat, että Kope sai 12 100 markkaa (2035 euroa). Kopellahan oli kaikki tuolloin yhteensä kuusi palvelulisää ja määrävuosikorotusta, jotka tulivat automaattisesti, kunhan muisti anoa ensimmäisen palvelulisän neljän palveluvuoden jälkeen.

Ensimmäisen palkankorotuksensa Nope sai vuonna 2001. Hänelle tuli tuolloin yhteensä yli tuhannen markan korotus. Hänen palkkaansa nosti yleiskorotus ja ensimmäinen palvelus, joka nyt oli aikaistettu ja sen sai jo kahden palveluvuoden jälkeen. Korotusten jälkeen Nopen palkka oli 9 732 markkaa (1637 euroa). Kopen palkka nousi myös yli tuhat markkaa. Hänen palkkansa kaikkine lisineen, joita olikin nyt jo seitsemän kappaletta, oli nyt 13 288 markkaa (2235 euroa).

Vuodet kuluivat ja Nope ja Kope jatkoivat opetustyötään kyläkoulussaan jossain päin Lappia. Tultiin syyskuuhun 2008. Kymmenessä

vuodessa oli opettajien palkoissa tapahtunut monenlaista. Useita yleiskorotuksia oli matkan varrella valtakunnassa toteutettu. Palvelulisää rukkailtiin useaan otteeseen. Niiden määrä väheni, kun niitä siirrettiin peruspalkkoihin. Lopulta palvelulisät ja määrävuosikorotukset yhdistettiin henkilökohtaiseksi vuosisidonnaiseksi palkanosaksi. Myös tehtävien vaativuuden arviointi (TVA) otettiin opetuslalla käyttöön keväällä 2007, jolloin myös ensimmäinen järjestelyvaraerä jaettiin paikallisesti Lapinkin kunnissa.

Nopen ja Kopen kyläkouluun tuli uusi nuori ja innokas opettaja. Hänen peruspalkkansa maksettiin nyt siis euroissa ja se oli 2360 euroa. Nope sai elokuun alusta 10-vuotiskorotuksen ja hänen palkkansa vuosilisineen oli korotuksen jälkeen 2758 euroa. Kope, jolla oli siis kaikki vuosisidonnaiset lisät, sai palkkaa tuolloin 3099 euroa. Kenellekään heistä ei maksettu tehtävän vaativuuden perusteella erillistä korvausta.

Kymmenessä vuodessa on aloittavan opettajan palkka noussut 1425 eurosta 2360 euroon (66 %). Kokeneella yli 20 vuotta opettaneella Kopella (nyt jo yli 30 vuotta opettaneella) on palkka noussut 2035 eurosta 3099 euroon (52 %). Vuonna 2008 kokeneen opettajan palkka on 31 % korkeampi kuin aloittavan opettaja, kun ero ko. palkoissa kymmenen vuotta aikaisemmin oli 43 %.

Näin on käynyt myös muillakin kuin vain luokanopettajilla. Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n tavoitteena on ollut parantaa nuorten opettajien lähtöpalkkausta ja tässä onkin jossain määrin onnistuttu. Jatkossa saamme sitten nähdä miten tehtävien vaativuuden arviointi muuttaa opettajien palkkausta. Vuonna 2018 Nopesta on tullut kope, Kope on siirtynyt eläkkeelle ja innokas nuori opettaja odottelee vielä viimeisten vuosisidonnaisten kertymistä...

Ismo Lahtela,
plm vuodesta 1998
kope-ope

HENKILÖTURVALLISUUS KOULUISSA

Opettajat, oppilaat ja vanhemmat pitävät itsestään selvänä, että koulun turvallisuusasiat ja niihin liittyvä suunnittelu ja koulutus on hoidettu asianmukaisesti. Kouluympäristömme riskejä jopa vähätellään ja usein luotetaan vain hyvään tuuriin tai siihen, että esimerkiksi viranomaiset rientävät aina nopeasti apuun. Turvallisuudesta kouluissa tulisi herättää keskustelua entistä enemmän.

lun turvallisuussuunnitelmassa tulisi olla ajantasainen ohjeistus miten toimitaan väkivaltilanteissa. Turvallisuussuunnitelma on kuitenkin valitettavan usein pölyyntynyt mappi opettajien työtilan kirjahyllyssä, vaikka sen tulisi olla osa arkipäivää. Tosin hyväkään suunnitelma ei auta ylisuurten ja heterogeenisten opetusryhmien kanssa työskennellessä. Kuntien tulisi ymmärtää riittävän resurssoinnin positiivinen vaikutus koulujen

henkilöturvallisuuden näkökulmasta.

Opettajia uhkaa väkivalta päivittäin

Väkivaltaisesti käyttäytyvät oppilaat ovat koulujen ongelmana valtakunnallisesti. Kuitenkaan kaikki kunnat ja kaupungit eivät ole kiinnostuneita tutkimaan asiaa. Kun ei ole tietoa, ongelmaa on helppo vähätellä yksittäistapauksiksi. Monia opettajia ja kouluja asia myös hävettää. Väkivaltainen käyttäytyminen on valitettavasti arkipäivää osassa koulu yhteisöjä. Tämän päivän maailmassa vanhemmuus joutuu koville. Kärjistetysti voidaan sanoa: lapsille ja nuorille ei kotona uskalleta laittaa rajoja. Oppilaat voivat jopa kanniskella koulussa mukanaan teräaseita. Moni opettaja nykyään on varmasti huomannut katselevansa tarkkaan mm. välitunneilla semmoisten oppilaiden toimintaa, joilta voisi odottaa jotain väkivaltaista käytöstä.

Pitää myös muistaa, etteivät opettajat ole ainoita, joihin kohdistuu väkivaltaa koulussa. Usein väkivaltaisen käytöksen kohteena ovat myös koulunkäyntiavustajat.

Perusopetuslaissa on mielenkiintoinen lause pykälässä 35. "Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti." Tämän päivän uutiset kouluista panevat miettimään - koululaitos taitaa elää melkoisessa laittomuuden tilassa.

Koulun turvallisuussuunnitelma

Kaikenlainen väkivalta koulussa järkyttää lapsia ja henkilökuntaa. Opetus ja oppiminen häiriintyy ja tilanteet täytyy purkaa rauhallisesti. Kou-

Myös oppilaiden vanhemmat häiriköivät opettajia

Oppilaan huoltajan taholta opettajiin kohdistuu hyvin harvoin suoranaista väkivallan uhkaa. Sen sijaan yleisempää on joutua huoltajan taholta uhkailluksi oikeudellisilla toimenpiteillä kuten rikosilmoituksella. Yleisintä on joutua loukkaavan käytöksen kohteeksi. Näistäkin tilanteista olisi hyvä keskustella etukäteen opettajakunnan kesken ja sopia mikä on koulun yhteinen toimintamalli (turvallisuussuunnitelma).

Työnopastus ja perehdyttäminen

Työnopastus ja perehdyttäminen on työntekijöiden ja työnantajan edun mukaista. Työnopastukseen ja perehdyttämiseen tulisi aina sisällyttää myös koulun turvallisuussuunnitelmaan perehtyminen. E erityisen tärkeään asemaan ne nousevat uuden työntekijän sekä sijaisten kohdalla. Henkilöturvallisuus on osa jokapäiväistä työntekoa. Sen hoitaminen ei kuulu esim. vain työsuojeluhenkilöstölle tai lähiesimiehelle. Jokaisen on tiedettävä vastuunsa. Ennakoivalla toiminnalla on suuri merkitys koulun oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden kannalta.

Teppo Mikkonen
Työsuojeluvalltuutettu

YHDISTYKSEN ORGANISAATIO JA JÄSENYHDISTYKSET

OAJ Lapin organisaatio – mihin minä kuulun?

Kun OAJ Lappi perustettiin, ajatuksena oli nykyaikaista alueellista organisaatio vastaamaan nykyajan muuttuneita toimintaoloja. Uuden yhdistyksen tarkoituksena on selkeyttää ja tehostaa opettajien paikallista ja alueellista edunvalvontaa. Tehtäviin kuuluu mm. vaikuttaminen OAJ:n tavoitteiden toteutumisessa maakunnan tasolla. Samalla Lapin alueyhdistys edistää yhteisiä alueellisia hankkeita ja eri jäsenryhmien välistä alueellista yhteistyötä.

OAJ:n Lapin alueyhdistys käyttää itsestään lyhyesti nimeä OAJ Lappi. Sen organisaatio jakautuu kolmeen jaokseen entisten OAY-piirien pohjalta: jaoksia ovat siis Pohjois-Lappi, Keski-Lappi ja Länsi-Pohja. Jokaisessa jaoksessa ovat edustettuina kaikki ammattiryhmät. Alueyhdistyksen hallitukseen kuuluu Länsi-Pohjan jaoksesta yksi lastentarhanopettaja,

kaksi ammatillista opettajaa ja kolme yleissivistävää opettajaa. Keski-Lapin jaoksesta hallitukseen kuuluu kaksi lastentarhanopettajaa, kaksi ammatillista opettajaa, kaksi yleissivistävää opettajaa ja yksi yliopiston lehtori. Pohjois-Lappia edustavat yksi lastentarhanopettaja, yksi ammatillinen opettaja ja neljä yleissivistävää opettajaa. Hallituksessa on 19 jäsentä.

Tavallisen opettajan näkökulmasta tärkeimmän työn tekee edelleen oman paikkakunnan tai työpaikan paikallisyhdistys, jonka työtä alueyhdistys tukee. Oma paikallisyhdistys vastaa arkisesta työstä ja paikallisesta edunvalvonnasta, ja sillä on yhä neuvotteluoikeudet paikallisissa neuvotteluissa. Alueyhdistys keskittyy maakunnalliseen toimintaan, ja tarvittaessa se keskittyy niiden paikkakuntien asioihin, joissa tarvitaan erityistä neuvottelutukea.

OAJ LAPPI Hallituksen jäsenet

Puheenjohtaja Marita Kukkola, Kemi, (YSI) marita.kukkola@pp.inet.fi

I Varapuheenjohtaja Jaakko Sarmola, Rovaniemi, (YSI) jaakko.sarmola@opettaja.fi

II Varapuheenjohtaja Hannamari Löf-Pentinpuro, Kolari, (LTO) hannamari.lof@kolari.fi

Sihteeri Marja-Terttu Ylipaavalniemi, Rovaniemi, aluetoimisto, marja-terttu.ylipaavalniemi@oaj.fi

Länsi-Pohjan jaos

Markku Saastamoinen,
Kemi (OAO)
Raija Kurki, Kemi (OAO)
Teija Sauvolainen, Kemi (LTO)
Raija Collin, Tornio (YSI)
Matti Alanärä, Keminmaa (YSI)

Keski-Lapin jaos

Tuula Häyrinen, Kemijärvi (OAO)
Anu Soppela, Kemijärvi (LTO)
Petri Kärrä, Kemijärvi (YSI)
Ritva Lampela, Rovaniemi (OAO)
Marko Bohm, Rovaniemi (LTO)
Outi Ylitapio-Mäntylä,
Rovaniemi (YLL)

Pohjois-Lapin jaos

Pekka Tjäderhane,
Enontekiö (YSI)
Kaarina Kulju,
Kittilä (YSI)
Juha Lehtinen,
Sodankylä (OAO)
Ulla-Maija Keskitalo,
Inari (YSI)
Sirpa Pelkonen,
Pelkosenniemi (YSI)

OAJ LAPPI Paikallisyhdistysten yhteystiedot

Paikallisyhdistys	Puheenjohtaja	Pääluottamusmiehes
Enontekiö	Aila Keskitalo aila.keskitalo@enontekio.fi	Pekka Tjäderhane pekka.tjaderhane@enontekio.fi
Inari	Ulla Keskitalo ulla.keskitalo@inari.fi	Eija Leivo eija.leivo@inari.fi
Kemi	Marita Kukkola marita.kukkola@pp.inet.fi	Kari Filpus kari.filpus@pp3.inet.fi
Kemijärvi	Petri Kärri petri.karri@kemijarvi.fi	Petri Kärri petri.karri@kemijarvi.fi
Keminmaa	Matti Alanära matti.alanara@pp.inet.fi	Jukka Nikula jukka.nikula@edu.keminmaa.fi
Kittilä	Elina Sinisaari elina.sinisaari@kittila.fi	Tero-Tapio Nikkinen tero.nikkinen@kittila.fi
Kolari	Hannamari Löf-Pentinpuro hannamari.lof@kolari.fi	Aarne Simu aarne.simu@kolari.fi
Lappia	Raija Kurki raija.kurki@lappia.fi	Aila Näätsaari (aila.naatsaari@lappia.fi), Pekka Oksanen (pekka.oksanen@tokem.fi)
Muonio	Taisto Oikarinen taisto.oikarinen@muonio.fi	Raimo Alaoja raimo.alaoja@muonio.fi
Pelkosenniemi	Sirpa Pelkonen sirpa.pelkonen@pp.inet.fi	Veli Kairala veli.kairala@luukku.com
Pello	Lassi Vierikko lassi.vierikko@pello.fi	Saila Sirkkala saila.sirkkala@pello.fi
Posio	Taru Kettunen taru.kettunen@posio.fi	Markku Kummala markku.kummala@posio.fi
Ranua	Tarja Asukas-Kivijärvi tarja.asukas-kivijarvi@ranua.fi	Kaisa Alavuotunki-Näyhä kaisa.alavuotunki-nayha@ranua.fi
Rovaniemi	Marja Hyvönen marja.hyvonen@lao.fi	Ismo Lahtela (ismo.lahtela@pp.inet.fi), Marko Bohm (marko.bohm@rovaniemi.fi), Ritva Lampela (ritva.lampela@ramk.fi), Marko Karhu (marko.karhu@ulapland.fi)
Salla	Sari Hilli sari.hilli@salla.fi	Raimo Salmijärvi raimo.salmijarvi@pp.inet.fi
Savukoski	Pertti Stenberg pertti.stenberg@savukoski.fi	Veli Kairala veli.kairala@luukku.com

Paikallisyhdistys	Puheenjohtaja	Pääluottamusmies
Simo	Kyösti Miettinen kyosti.miettinen@simo.fi	Matti Poikela matti.poikela@simo.fi
Sodankylä	va. puheenjohtaja Heikki Lakkala heikki.lakkala@sodankyla.fi	Eila Mikkonen eila.mikkonen@sodankyla.fi
Tervola	Eila Tervo eila.tervo@tervola.fi	Jari Piipponen jari.piipponen@tervola.fi
Tornio	Raija Collin raija.collin@opettaja.fi	Seppo Kempainen seppo.kempainen@tornio.fi
Utsjoki	Kyllikki Antila kyllikki.antila@utsjoki.fi	Jorma Autio jorma.autio@utsjoki.fi
Ylitornio	Tuire Kariniemi tuire.kariniemi@ylitornio.fi	Aulikki Välimaa aulikki.valimaa@ylitornio.fi

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ LAPIN ALUETOIMISTO

KORKALONKATU 18 C 2, 96200 ROVANIEMI, puh. (016) 313 212
sähköposti:toimisto.sihteeri@co.inet.fi, marja-terttu.ylipaavalniemi@oaj.fi

AVOINNA: Ma klo 10-16, ti-to 10-15 ja pe 10-14

Kiva uutinen Kemijärveltä

Kemijärven sivistysosaston johtoryhmä, johon kuuluvat sivistysosaston johtaja ja eri oppilaitosten rehtorit ja koulunjohtajat, esitti, että sivistyslautakunta nimeäisi keskuudestaan kummin eri tulosalueille ja joillekin yksiköille.

Sivistyslautakunta otti haasteen vastaan ja nimesi perusopetukselle, lukiolle, Itä-Lapin ammattiopistolle, musiikkiopistolle, kansalaisopistolle, kirjastotoimelle, kulttuuri- ja nuorisotoimille sekä liikuntatoimelle kummin.

Kummit toimivat yhdyshenkilöinä toimintayksiköiden ja lautakunnan päätöksenteon välillä. Luottamusmiesporras pääsee elämään lähemmin yksiköiden arkea, osallistumaan laadun kehittämiseen, eikä yksistään politisoimaan sivistyslautakunnan päätösvaltaa koskevilla asioilla. Yksiköissä kummitoiminta otetaan innolla vastaan ja odotetaan kummin mukaantuloa tiedon kulkuun viestintuojana - ja viejänä päättäjiltä yksiköihin ja päinvastoin. Päätäjät tervetuloa yksiköihin!

”Kempalainen”

EDUCAN KAIKUJA

Tammikuinen viikonloppu. Matka Helsinkiin Educa-messuille ja sitten OAJ-risteilylle. Paljon kiinnostavaa tiedossa. Olin viimeisellä Lapin opettajien ammattiyhdistyspiirin matkalla, viimeisellä, koska Lapin lääniin perustettiin alueyhdistys ja piirit siinä samassa lopetettiin. Educaan ja OAJ-risteilylle haluttiin.

Educassa en ollut ensimmäistä kertaa, mutta silti väenpaljous sekä näkemisen ja kuulemisen tarjonnan valtavuus aivan hämmensi. Messujen käytävillä tuli vastaan tuttuja eri puolilta maata ja vuosienkin takaa. Iloisia kohtaamisia. Runsaasta tarjonnasta osittain osuin sattumalta, osittain etsimällä löysin opetusmateriaalin toimittajien osastoja ja pysäyttäviä luentoja. Päämääränä Etelänapa -luennosta jäivät mieleen kuvat ja se, että matkalla Timo Polari, liikunnan lehtori, seikkailija ja kirjailija, sanoi oppineensa, mikä on elämässä tärkeää: ihmiset. – Ja se, että on päämäärä, jota tavoittelee ja on valmis näkemään vaivaa sen saavuttaakseen.

Jaakko Heinimäki, teologi ja kirjailija, kertoi näkemyksiään siitä, mikä on mahdollisimman hyvä koulu, ja paljon hänen ajatuksissaan olikin mietinnän arvoista ja omaksuttavaa.

Kardinaalihyveet on paljon käytetty ilmaisu, mutta ehkä liian vähän mietitty ja toteutettu. Hyvähän jokaisen olisi olla rohkea, järkevä, reilu ja kohtuullinen.

Salissa 1 luennot käsittelivät nykyihmisen ja median välistä suhdetta. Onko nuori vastuussa mediasta vai media nuoresta, media ja koulu lapsen kasvattajina, nöyryyttäminen ja myötätunto mediassa, koulu ja yhteiskunta ja haavoitetun nuoren kohtaaminen. Näitä teemoja käsittelivät professori, vararehtori Hannele Niemi, lasten psykiatrian professori, ylilääkäri Tuula Tamminen, teologian tohtori, käytännön filosofian dosentti, pastori Terho Pursiainen, professori Juha Sihvola ja tutkimuspäällikkö Anna-Liisa Lämsä Ammattiopisto Luovista.

Yhteisöllisestä luovuudesta teki selkoa Inkeri Ruokonen kasvatustieteen tohtori ja musiikkitieteen lisensiaatti Helsingin yliopistosta luennossaan Taide – ilmaisua, tulkintoja, mielikuviutusta, vuoropuhelua.

Educa-messujen tarjonta oli valtava, ja sieltä sai paljon, kun pysähtyi katsomaan ja kuuntelemaan. Esitin muutaman kysymyksen joillekin messuilla kohtaamilleni Lapin läänin opettajille.

1. Olitko ensimmäistä kertaa EDUCA-messuilla?
2. Olitko OAJ-risteilyllä?
3. Mitkä olivat EDUCA-messujen ja OAJ-risteilyn parasta antia?

Elina Sinisaari Kittilästä vastasi

1. Olin toista kertaa EDUCA-messuilla, edellinen kerta oli kaksi vuotta sitten. Mielestäni silloin oli mielenkiintoisempia ja nimekkämpiä luennoitsijoita. Tällä kertaa kiersin esittelijöiden pisteitä ja kuuntelin Tommi Tabermanin luennon sekä olin kansanmusiikkiyhtye Freijan interaktiivisella " Näin opetan kansanmusiikkia"- luennolla.

2. Olin OAJ-risteilyllä.

3. Messujen parasta antia oli kansanmusiikkiyhtye Freijan luento. OAJ-risteilyllä parasta oli se, että sai välillä olla rennommin niiden kanssa, joiden kanssa yleensä puhutaan tiukkaa ay-asiaa. Mukavaa oli myös muiden tuttujen ay-aktiivien tapaaminen.

Pekka Heikkinen Sodankylästä vastasi

1. Olen ollut pari kertaa aiemmin EDUCA-messuilla.

2. Kauempaa tultaessa kannattaa yhdistää asioita, eli samalla reissulla käydä myös OAJ-risteilyllä. Samalla tämä oli hieman kuin Pohjois-Lapin piirin jäähyväismatka ja myös tutustumisreissu perustetun Lapin alueyhdistyksen kanssa. Siis kimppamatka Lapin porukalla.

3. EDUCA-messuilla voi haistella uusia tuulia opetusosalta ja risteilyllä tapaa uusia ja vanhempia tuttuja rennommissa merkeissä. Aivan hauskaa oli.

Maijaleena Palosaari Kittilästä vastasi

1. Olin neljättä kertaa EDUCA-messuilla.

2. Olin kolmatta kertaa OAJ-risteilyllä.

3. Parasta messuilla oli Smart Board -interaktiivinen liitutaulu, jonka avulla saadaan monipuolisuutta opetukseen. Opettaja voi luoda ja kehittää oppimateriaalia, oppilaat motivoituvat taulutyöskentelyyn. Toivottavasti kunnilla on varaa hankkia sellainen opettajien käyttöön, myös liituaalergikoillekin erittäin hyvä. Suur-Helsingin alueen kunnilla oli messuilla rekrytointipiste, muutkin kunnat voisivat tiedottaa messuilla avoimista työpaikoista. Messuilla oli hyvä mahdollisuus tutustua opetusalan uutuuksiin, kirjoihin ja välineisiin sekä kuunnella mielenkiintoisia luentoja. Messuilla ja risteilyllä tapaa tuttuja opettajia ympäri Suomea, edellisellä kerralla tapasin opiskelukaverin, jonka olin nähnyt viimeksi 28 vuotta sitten.

Katariina Ruokamo Kemijärveltä vastasi

1. Olen ollut Educa-messuilla kerran aiemmin.
2. Olin myös OAJ-risteilyllä ja sekin oli toinen kerta.
3. Messuilla sai tutustua eri näytteilleasettajien monipuoliseen tarjontaan. Antoisaa oli myös kollegoiden tapaa-minen eri puolilta Suomea. Heidän kanssaan oli mukava vaihtaa kuulumisia niin työasioissa kuin muutenkin.

Pekka Tjäderhane Enontekiöltä vastasi

1. Olen ollut EDUCA-messuilla yhden kerran aikaisemmin, kun kunnastamme käytiin isolla porukalla joskus vuosisadan vaihteen aikoihin.
2. Olin OAJ-risteilyllä. Siellä en ole aiemmin ollutkaan.
3. EDUCA-messuilla oli paljonkin katsottavaa, ja lähemmin tutustumisen arvoisia paikkoja oli useampiakin. Itseäni ehkä eniten kiinnostava kohde oli Smart Board- laitteiston esittely ja käyttötapojen kuvaukset. OAJ-risteilyn patasta antia mielestäni olivat tapaamiset/keskustelut muiden opettajien kanssa, kun on pieneltä paikkakunnalta, on mukavaa ja antoisaa saada vaikutteita meille ”ulko puolisten” opettajien ajatuksista.

Opettajakin on ihminen, ja niinpä Educassa saatiin myös onnellisuuden ohjeita. Tommi Tabermanin luennessa saimme tietää, että joka päivä pitäisi olla Ahaa-elämyksiä ja Hahaa-elämyksiä, yhteistä naurua ja kaiken olisi hyvä sujua kuin tanssi. Hyvä mieli pysyy, kun aloittaa päivän suutelemalla, jos vieressä ei ole ketään, voi suudella vaikka omaa kättä, oli Tommi Tabermanin ohje. Joka aamu kuuden sekunnin ajan, koska tutkimukset osoittavat, että sellaiset ihmiset jotka suutelevat ahkerasti, elävät pitempään, terveempinä, ovat tyytyväisempiä elämään ja heidän ansionsakin ovat keskimääräistä suuremmat. Ehkäpä sitä voisi kokeilla! Oppia ikä kaikki – ja opettajathan tietävät, kuinka tärkeää oppiminen on.

LHL

<ul style="list-style-type: none"> • kehystys • taidemyynti • taidetarvikkeet • julisteet • tiffanylasit • pailit • posliini • askartelu 	<p>TAIDEKEHYSTÄMÖ</p> <p>HYVÄRINEN Jaakonkatu 5, 96200 Rovaniemi Puh. 0207 558 730</p>	<p><i>OAJ:n kortilla -10% alennus</i></p>
--	--	---

LYSEONPUISTON LUKIO 100 VUOTTA

Nykyinen koulurakennus, suunnitellut diplomiarkkitehti Jorma Järvi.

Rovaniemellä on ollut ylioppilastutkintoon tähtäävää koulutusta jo sadan vuoden ajan. Vuonna 1908 valmistuneet vanhemmat Rovaniemellä halusivat, että Lapinkin lapsilla tulee olla mahdollisuus korkeampaan opetukseen. Ajatus syntyi ja hanke kehittyi aikana, jolloin Suomi oli Venäjän suuriruhtinaskunta ja koulu aloitti 1908. Vasta seuraavana vuotena rautatie tuli Rovaniemelle.

Useita koulurakennuksia

Koulu on toiminut useissa rakennuksissa historiansa aikana. Rovaniemen jälleenrakennuksen ajan merkittävimpiä rakennuksia on koulun nykyinen rakennus, diplomiarkkitehti Jorma Järven piirtämä punatiilinen rakennus, joka vihittiin käyttöön 1952, keskushallirakennus, jonka arkkitehtoninen perusratkaisu onkin aivan alkuperäisten oletusten mukaan muodostunut vastaavanlaisten rakennusten esikuvaksi. Keskushallijärjestelmä osoittautui käytännölliseksi ja rakennus tuli halvemmaksikin kuin muut vastaavankokoiset. Nyt rakennus on museoviraston suojeluksessa ja odottaa peruskorjausta.

Koulun painopistealueet

UNESCO-kouluna Lyseonpuiston lukio on ollut jo pitkään. Koululla on ollut runsaasti kansainvälisiä yhteyksiä, kummilapsia Intiassa, oppilas- ja opettajavaihtoa useisiin maihin, mm. Viroon, Unkariin, Wisconsiniin, Saksaan, Ruotsiin, Norjaan ja Murmansiin. Koulussa on osallistuttu erilaisiin projekteihin, esimerkiksi Europe at School, Euroscola ja muiden esimerkiksi matematiikan ja tietotekniikan

kansainvälisten ohjelmien puitteissa. Lyseonpuiston lukiossa toimii myös englanninkielistä opetusta antava kansainväliseen ylioppilastutkintoon tähtäävä IB- linja, Lapin läänin ainoa, jolle pääsykokeet järjestetään joka kevät ja jolta saa valmiudet jatkaa opintojaan ja toimia englanninkielisen kulttuurin maissa.

Kuvataidelinja

Lyseonpuiston lukiossa toimii Lapin läänin ainoa lukion kuvataidelinja. Kuvataidelinja tuli Lyseonpuiston lukiolle, kun Rantavitikan lukio siirrettiin kouluun 1994. Kuvataidelinjalle valinnan perusteena ovat valintakoe ja peruskoulun todistus. Linjalle on ollut pyrkijöitä eri puolilta Lapin lääniä noin kaksinkertainen määrä siihen verrattuna, mitä otetaan sisään. Lyseonpuiston lukiolle on tarkoitus hakea kuvataideopetuksen valtakunnallista tehtävää. Kuvataidelinjan opetussuunnitelma ja kurssit ovat muihin kuvataiteen valtakunnallisen tehtävän saaneisiin nähden vertailukelpoisia niin sisällön kuin lukumääränkin suhteen. Lyseonpuiston lukion opetussuunnitelmassa on lisäksi kaikille avoimia kuvataiteen kursseja hyvin. Jo ennen kuvataidelinjan tuloa, 1980-luvulla, koulussa

Kansainvälisyyskurssin Euroscola-matkalla Strassbourgissa helmikuussa 2009. Mukana oli oppilaita sekä opettajat Eeva Hänninen, Sirkka Veikkolainen ja Anu Turunen Lyseonpuiston lukioista.

suoritettiin kuvataidekursseja aktiivisesti: 80 % suoritti silloin 4 kuvataidekurssia lukion aikana ja 40 % oppilaista suoritti 5-6 kursssia.

Vireä oppilaskunta

Lyseonpuiston lukiossa on ollut vireä kerho- ja oppilastoiminta. Oppilaskunnan, aiemmin teinikunnan, toiminta on ollut ja on edelleen hyvin aktiivista. Kerhoja on ollut paljon, 1980-luvulla alkoi ja jatkui 1990-luvun puolelle kuvataiteen kerho, jonka puitteissa pidettiin myös näyttelyitä. Oppilaskunnan toiminnan vilkkaudesta kertoo myös se, että Suomen lukiolaisten liitto nimesi Lyseonpuiston lukion oppilaskunnan 2008 vuoden oppilaskunnaksi. Oppilaskunta toimii aktiivisesti koulun sisällä ja toteuttaa hankkeita, joista Koulu Afrikkaan -hanke ja juuri aloitettu Vihreä lippu liehumaan -hanke ovat ajankohtaisimpia. Koulu Afrikkaan -hankkeen puitteissa oppilaskunnan puheenjohtaja Teppo Säkkinen sai tehtävää varten stipendin. Opettajat, jotka toimivat yhdessä oppilaskunnan kanssa hankkeessa, eli opinto-ohjauksen lehtori Anu Turunen ja äidinkielen

ja kirjallisuuden lehtori Sirkka Veikkolainen nimettiin Vuoden Lappilaisiksi Opettajiksi 2008.

Juhlallisuuksia

Syyskauden 2008 aikana järjestettiin koululla monia juhlavuoteen liittyviä tapahtumia. Koulun muistolaatta Lapin lääninhallituksen seinässä paljastettiin ja koulun puistomaiselle piha-alueelle istutettiin puita. Koululla toteutettiin asiantuntijaluontosarja Oppikoulua Lapissa 100 vuotta.

Rehtorien Juha Nelinin ja Hely Kalkkisen muotokuvien paljastustilaisuus pidettiin loka-kuussa. Muotokuvat oli maalannut Kalle Lampela, Rantavitikan lukion entinen oppilas.

Vivat Lyska -kirja julkaistiin ja sitä on yhä koululla saatavissa sekä myös Suomalaisessa kirjakaupassa.

Koulun omalle väelle järjestettiin juhla, jossa tapahtui koulun lipun juhlallinen naulaaminen. Koululle lipun aikaansaamisessa olivat idean takana riemuylöoppilaat eli 50 vuotta sitten koulusta valmistuneet. Prosessi oli kestänyt pari vuotta ja nyt lippu oli valmis.

Viimeisimmät rehtorien muotokuvat, Juha Nelin ja Hely Kalkkinen. Keskellä taiteilija Kalle Lampela.

Seuraavana päivänä pidettiin arvokas pääjuhla, jossa koulun tilat täytti liki tuhat koulun entistä oppilasta ja opettajaa. Juhlan ohjelma oli monipuolinen ja korkeatasoinen.

Entinen Rovaniemen yhteiskoulu, entinen Rovaniemen yhteislyseo, sittemmin Rovaniemen keskustan lukio ja yläaste, nyt Lyseonpuiston lukio on sadan vuoden kuluessa toiminut ylioppilastutkintoon tähtäävänä oppilaitoksena ja antanut yleissivistyksen perusaineita runsaalle joukalle Rovaniemen ja Lapin nuorisoa. Heitä on toiminut ja toimii edelleen yhteiskunnan eri sektoreilla, tieteen, taiteen, kulttuurin ja elinkeinoelämän sarjoilla. Monet heistä muistelevat nyt omaa entistä opinsaunaansa ihaillen ja kiitollisina. Opettajat ovat tehneet ja tekevät työtään ja oppilaat ovat oppineet ja oppivat. Koulu on toteuttanut ja toteuttaa omaa tehtäväänsä yhteiskuntaa eteenpäin vievänä voimana.

Liisa Halonen-Laiti

LAPIN KESÄYLIOPISTO

CLIL -kurssi 8.-12.6. ja 21.-25.9. Rovaniemi
Lisätiedot: tuula.asikainen@lapinkesayliopisto.fi,
puh. 0400 256 772

Rentoutumisen ohjaaminen – terveydenhuollon, kuntoutuksen ja opetuksen välineenä
17.-18.4. Kemi-Tornio • 24.-25.4. Rovaniemi
jatkokurssi 16.-17.10. Rovaniemi

Monikulttuurinen asiantuntijuus 17.4. Rovaniemi

Kouluttajan äänenhuoltopäivät 1.-4.6. Rovaniemi

Avoim yliopisto-opetus:

Ympäristöestetiikka 5 op (HY) 3.-6.6.

HAKU KESÄN KIELIOPINTOIHIN 15.5.2009 MENNESSÄ:

Intensivkurs i svenska Framnäs, Piteå 2.-12.8.

Hinta 800 sisältää opetuksen ja täysihoidon.

Intensive English in Brighton 29.6.-10.7.

Ranskan kielen kesäkurssi Strasbourg 29.6.-10.7.

Intensivkurs Allgemeines Deutsch Berlin 6.-17.7.

Tarkemmat ohjelmat netissä

Puh. 020 798 5290, info@lapinkesayliopisto.fi

www.lapinkesayliopisto.fi

YHTEISTYÖTÄ EKOASIAN MERKEISSÄ

Vihreä lippu liehumaan

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen käsite otettiin käyttöön YK:n ympäristö- ja kehityskokouksessa Rio de Janeirossa 1992. YK on julistanut vuodet 2005–2014 kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmeneksi. Tavoitteena on saada kestävä kehitys maailman kaikkien valtioiden opetusjärjestelmiin vuosikymmen kuluessa. Suomi on sitoutunut kehittämään koulutusta niin, että kestävä kehityksen näkökohdat ovat sen luonteva ja pysyvä osa.

Eco-Schools ja Vihreä lippu

Kestävän kehityksen pitäisi siis tulla esiin painokkaasti eri kouluasteiden ja oppiaineiden opetuksessa. Mutta kuinka se näkyy kouluyhteisön arjessa? Yksi monista hyvistä tavoista tuoda kestävä kehitys myös arjen toiminnan tasolle on Vihreä lippu. Vihreä lippu (Green Flag) on osa kansainvälistä Eco-Schools -ympäristöohjelmaa, johon osallistui vuonna 2008 yli 20 000 koulua 40 maassa. Toimintaa on lähes kaikissa Euroopan maissa ja se on laajenemassa muihin maanosiiin. Ohjelma on saavuttanut laajaa arvostusta, mm. YK:n ympäristöohjelma UNEP suosittelee sitä.

Vihreä lippu Suomessa

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry (Sykse) on kehittänyt kansainvälisiin periaatteisiin ja kriteereihin perustuen maamme koulujärjestelmään ja yhteiskuntaan sopivan Vihreä lippu -ohjelman materiaaleineen. Ohjelma on toiminut vuodesta 1998 alkaen ja nyt mukana on noin 200 päiväkotiä, koulua, oppi-

laitosta ja muuta osallistujaa. Se tavoittaa yli 40 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista. Ohjelmaan voi liittyä mikä tahansa päiväkotia, koulu tai oppilaitos. Suomessa Vihreä lippu -ohjelman suojelijana toimii tasavallan presidentti **Tarja Halonen**.

Ympäristöministeriön alainen Kestävä kehityksen toimikunnan koulutusjaosto sai vuonna 2006 valmiiksi kansallisen Kestävä kehityksestä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategian. Siihen on sisällytetty tavoite, että vuoteen 2014 mennessä 15 prosenttia päiväkodeista, kouluista ja oppilaitoksista on saanut ulkoisen tunnuksen tai sertifiointin kestävä kehityksen toiminnastaan. Vihreän lipun kanalta tämä merkitsee ohjelman laajenemista yli 1000 osallistujan vuoteen 2014 mennessä.

Vihreä lippu on päiväkotien ja oppilaitosten kestävä kehityksen ohjelma. Siinä yhdistyvät ympäristökuormituksen vähentäminen, kestävä kehityksen kasvatus ja lasten ja nuorten osallisuus. Ohjelmassa korostuu erityisesti se, että lapset ja nuoret ovat aktiivisia toimijoita projektien suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa. Lisäksi painotetaan käytännönläheisyyttä, yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa, toiminnan suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta.

JATKUVA KEHITTÄMINEN

Osallistajat saavat valmiit materiaalit, neuvontaa ja säännöllistä palautetta toiminnastaan Sykseltä. Kukin osallistuja asettaa tavoitteensa ja suunnittelee toimintaansa omista lähtökohdistaan käsin. Siksi ohjelma soveltuu yhtä hyvin pienille kuin suurille yksiköille, päiväkodeille kuin ammatillisille oppilaitoksille, vasta-alkajille kuin konkareillekin. Lapissa ei ollut vuoden 2009 alussa yhtään Vihreä lippu -ohjelmaan osallistujaa!

COMPÄ ja Vihreä lippu

Lyseonpuiston lukio on päättänyt osallistua Vihreä lippu -toimintaan. Sytykkeenä toimi opetushallituksen rahoittama ja Lapin yliopiston organisoima yhteistyöprojekti Lapin ja Murmanskin alueen koulujen välillä (COMPÄ). Tammikuussa 2009 hankkeen aloitusseminariin Murmanskissa osallistuivat Lyseonpuiston lukiolta venäjän opettaja Sari Laakkonen sekä allekirjoittanut. Matkalle osallistui väkeä myös opetushallituksesta, Lapin yliopistosta

ja harjoittelukoulusta ja Kemijärven ammattiopistosta.

Osallistuvat koulut kehittävät yhteistyössä toimintansa laatua omien kehittämishankkeidensa avulla. Lyseonpuiston lukiolla se on Vihreä lippu. Murmanskin seminaarin perusteella kestävä kehitys ei sikäläisissä kouluissa ole keskeisimpiä asioita ja onkin mielenkiintoista nähdä millaista kiinnostusta Vihreä lippu herättää venäläiskouluissa.

Raimo Koponen

biologian ja maantieteen lehtori
Lyseonpuiston lukio

Lähteet:

www.vihrealippu.fi/vihrealippu/index.htm

www.edu.fi/teemat/keke/

www.minedu.fi/OPM/Kansainvaliset_asiat/kestaevae_kehitys/?lang=fi

Mikä yhdistykselle logoksi? Mikä lehdelle nimeksi?

Kun uusi yhdistys aloittaa toimintansa, on luontevaa, että sillä on myös oma logo. Toivottavaa on, että logo on monipuolisesti käyttökelpoinen ja että se kuvaa kiinnostavasti yhdistyksen toimintaa ja luonnetta. Siksi OAJ Lappi julistaakin kaikille jäsenilleen avoimen logokilpailun.

Myös tämä lehti on uusi jäsenetu. Lehden nimi on toistaiseksi OAJ Lappi, mutta seuraavasta numerosta alkaen sen on tarkoitus ilmestyä uudella omalla nimellä. Nimikilpailussa pyydämme keksimään lehdellemme uuden, iskevän nimen, joka kuvaa sen luonnetta mahdollisimman hyvin.

Logo- ja nimiehdotukset on toimitettava huhtikuun loppuun mennessä. Alueyhdistyksen hallitus valitsee voittajat toukokuussa. Kilpailun voittanut logo otetaan vakituisen käyttöön kaikessa yhdistyksen materiaalissa, ja tämä lehti ilmestyy seuraavan kerran uudella omalla nimellään.

OAJ Lappi pidättää itsellään oikeuden lunastaa itselleen kilpailuiden voittaneet ehdotukset ja käyttää niitä omassa materiaalissaan. Kilpailuihin osallistuvat ehdotukset toimitetaan OAJ:n Lapin aluetoimistoon osoitteeseen Korkalonkatu 18, 96200 Rovaniemi.

ROVANIEMEN JOUKKUE SM-MITALIJAHDISSA

Valokuvassa ylhäältä vasemmalta: Martti Nieminen, Antti Lassila, Mikko Holma, Markus Heinämäki, Erkki Kelhä, Ari Katajamäki, Vesa Haapala. Alhaalta vasemmalta: Tapio Kallunki, Paulus Suomalainen, Jukka Soppela.

Jo useamman vuoden ajan on rovaniemeläinen miesopettajien joukko pelannut salibandyä liikuntakeskus Kunnon Paikassa Rovaniemellä. Noin viidentoista opettajan ryhmä koostuu Rovaniemen eri koulujen luokan- ja aineenopettajista, on porukassa mukana yksi lastentarhanopettajakin. Useat ryhmän opettajat ovat harrastaneet aktiivisesti eri urheilulajeja, muutamat jopa SM-sarjatasoa myöten. Lukuvuoden aikana ryhmä kokoontuu pari kertaa viikossa pelaamaan salibandyä lajin sääntöjä noudattaen ja hikeä vuodattaen.

Parina viime vuotena opettajien salibandyjoukkue on osallistunut Koululiikuntaliiton

järjestämiin opettajien salibandy SM-kisoihin. Vuonna 2008 turnauksen järjesti Seinäjoki maraskuun ensimmäisenä viikonloppuna.

Edellisenä vuonna joukkue voitti Joensuun SM-kisoissa miesten B-sarjan, mikä mahdollisti nousun kuudentoista joukkueen A-sarjaan Seinäjoen turnauksessa. Turnauksen ottelut pelattiin oikean kokoisella salibandykentällä, viiden pelaajan ja maalivahdin joukkueilla ja 25 minuutin peliajan puitteissa.

Lauantaina, turnauksen avauspäivänä, pelattiin neljän joukkueen alkusarjat. Alkusarjassa Rovaniemeä vastaan asettuivat Kajaanin,

Lahden ja Hämeenlinnan OKL:n joukkueet. Selkeät voitot Kajaanista ja Lahdesta takasivat alkulohkon toisen sijan, ainoastaan 0–2 tappio Hämeenlinnan OKL:lle jäi hieman kaivelemaan joukkueen mieltä.

Joukkueen lauantain pelit huipentuivat turnausisäntä Seinäjokea vastaan pelattuun puolivälieräotteluun, jonka voittaja pääsi sunnuntain mitalipeleihin. Makea 5–4 voitto Seinäjoen nimivahvasta, jopa muutamia salibandyn SM-sarjatasonpelaajia sisältäneestä joukkueesta takasi Rovaniemelle pääsyn taistelemaan mitalista sunnuntain ratkaisupeleissä.

Sunnuntain välieräottelussa Rovaniemeä vastaan asettui Pori. Liekö edellisen illan Seinäjoki-voitto saanut joukkueen hieman turhan suuren hurmukseen iltarienoissa, sillä välieräpelissä joukkueen paras fyysinen lataus oli tipotiessään. Tuloksena selkeä 1–5 tappio Porille.

Tappiosta sisuuntuneena joukkueen pronsipelin ilme Kuopiota vastaan oli jo aivan toinen. Jännittävien vaiheiden jälkeen varsinainen peliaika päättyi tasatulokseen 3–3, ja yleisö pääsi nauttimaan ottelun ratkaisuhetkistä piinaavan rangaistuslaukaisukilpailun muodossa. Tällä kertaa onnetar ja maalitopat olivat kuopiolaisten puolella, joten pronssimitalit matkasivat Savoan ja Rovaniemen joukkueen

oli tyytyminen neljanteen sijaan. Turnauksen voitti vuonna 2008 Pori ja toiseksi sijoittui Kangasala.

Rovaniemen joukkueessa Seinäjoen turnauksessa pelasivat opettajat Joni Haataja, Markus Heinämäki, Mikko Holma, Tapio Kallunki, Erkki Kelhä, Martti Nieminen, Aki Rautava, Jukka Soppela, Antti Summanen ja Paulus Suomalainen.

Kaiken kaikkiaan opettajien salibandyn SM-kisat on mukava vuosittainen viikonlopputahtuma, johon osallistuu vuosittain noin 50 joukkuetta eri puolilta Suomea. Turnauksessa on monentasoisia sarjoja miehille, naisille ja sekajoukkueille, joten osallistuminen ei edellytä yltiömäistä mailataituruutta tai kiilusilmäistä kilpailuviettä, joita Rovaniemen joukkueesta kylläkin löytyi yllin kyllin.

Tänä vuonna opettajien salibandyn SM-kisat pelataan jälleen marraskuussa. Turnauspaikkakunta on vielä vahvistamatta, mutta aikanaan tiedot löytyvät Koululiikuntaliiton internetsivuilta. Rovaniemen opettajat ovat ainakin mukana ja hakemassa Rovaniemelle ensimmäisiä lajin opettajamitaleita.

Mikko Holma

**ORIENT
OCCIDENT**

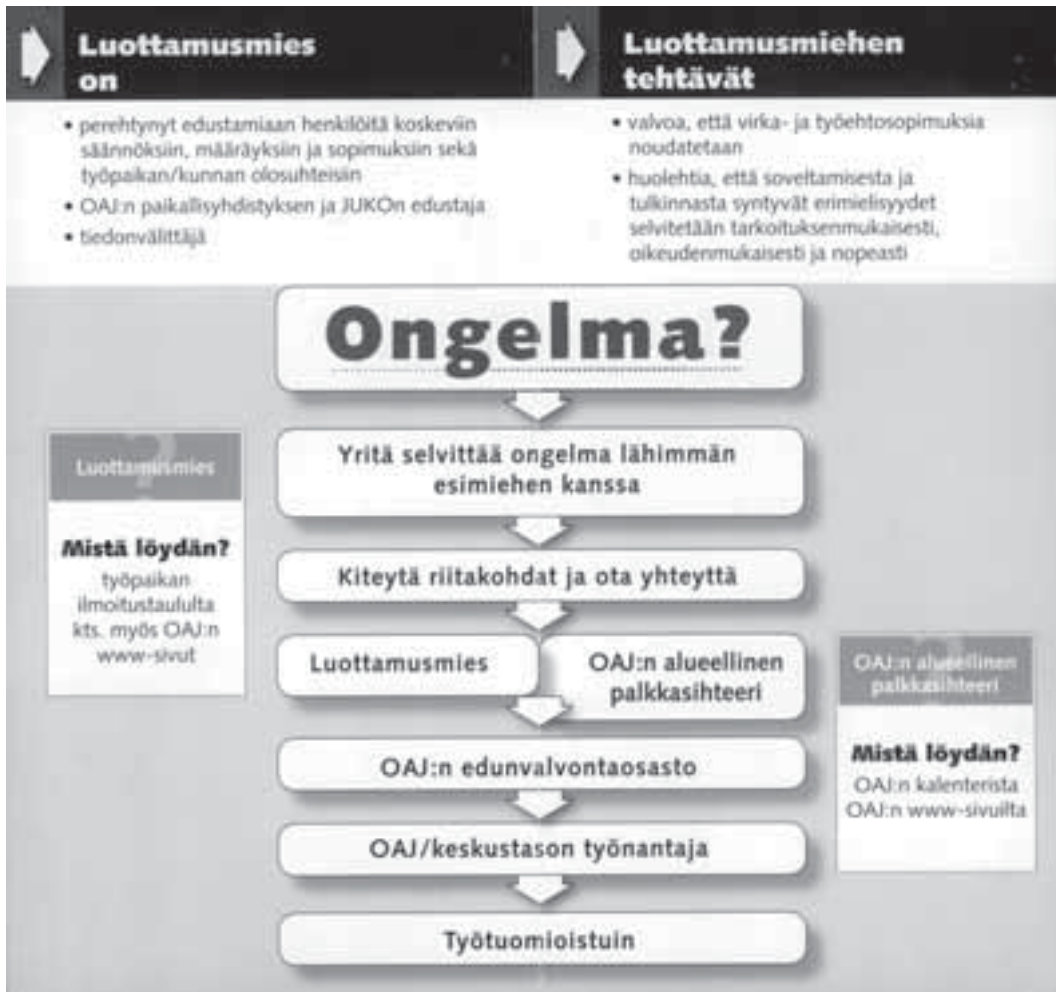
Orient Occidentin käytävä- ja kuramatot myynnissä meillä.

Värisilmä auttaa

VÄRI LAITINEN OY

Maakuntakatu 23, puh. 314 383

OLEMME PELASTANEET IHMISIÄ AUTO-ONNETTOMUUKSISSA YLI 80 VUOTTA.

NYT MEILLÄ ON TOINENKIN HAASTE.

Volvo keksi kolmpisteturvavyöt, WHIPS-piskaheilahdussuojan ja sivuturvatyyny. Nyt meillä on toinen haaste: suunnitella autoja joiden ympäristöhaitat jäävät noliaan, samalla kun jatkamme entistä vähemmän ympäristölle kuormittavien autojen valmistusta. Kuten Volvo S40 1.6D, voittaja dieselautojen osalta Tuulilasien Ekoauto 2008-vertailussa.

Kuva: Antti Heikkinen

**Seuraa eko-ohjelmaamme osoitteessa
volvocars.fi/drive**

Volvo S40 1.6D, alkaen 25.850 € + 5x 600€, yht. alkaen 26.450 €.
Etäyhd. 4,9–10,1 l/100 km, CO₂ 129–241 g/km.

Volvo. for life

WETTERILLÄ SINUA PALVELEVAT, ARI-MATTI JOKI 0400 148 239,
JUHA PALDJÄRVI 0400 694 132, JOUKO SAVINAINEN 050 543 0063,
SAMU RAVELIN 0400 692 771, RISTO HEIKKONEN 044 781 4337,
HEIKKI YLITALO 0400 148 285, ESA MANNINEN 040 534 3986

WETTERI
ULAKATU 12 96300 ROVANIEMI 020 778 830
WWW.WETTERI.FI MA-PE 8-18, LA 10-14

VOLVO | RENAULT | MAZDA | BMW | FORD | HONDA | WETTERI ROVANIEMI

WETTERI
OHITTAMATON.

Parasta pankki- ja vakuutuspalvelua saman katon alta

Rahanarvoisia etuja
yhteisasiakkaalle!

Yhteistyössä

Säästöpankki Optia

ROVANIEMI	Ainonkatu 1	puh. 029 041 2740
TORNIO	Eliaksenkatu 16	puh. 029 041 2730

www.optia.fi

Lapin Lähivakuutusyhdistys

TORNIO	Eliaksenkatu 16	puh. 020 522 4640
KEMI	Keskuspuistonkatu 9	puh. 020 522 4660
ROVANIEMI	Ainonkatu 1	puh. 020 522 4760
YLITORNIO	Alkkulanraitti 73	puh. 020 522 4720
TERVOLA	Keskustie 94	puh. 020 522 4740
SODANKYLÄ	Jäämerentie 18	puh. 020 522 4680

www.lahivakuutus.fi/lapin

